Postritel: „Sipelgamees ja Vapsik“ * „Imelised 2“

KOOLILASTE AJAKIRI

HEA LAPS

7-8
2018

HIND 2,25 €

AUHINNASADU

VÄIKESTE AUTODE SUUR SÜNNIPÄEV

50 HOT WHEELS

Pole vist ainsatki last, kes ei oleks käes hoidnud Hot Wheelsi autot! Nendest lastest, kes korraldasid „Kuumade Rehvide" sarja esimeste mudelitega oma mängulaual või vaibal võidusõite, on nüüdseks juba saanud vanaisad-vanaemad: Hot Wheels tähistab nimelt tänavu oma 50. juubelit.

Hot Wheelsi mudelautode valmistamise idee tekkis Elliot Handleri, kellele abikaasa Ruth Handler loodud Barbie pli saanud

RIMONNE autojoonistamise võistluse võitjad ja Hot Wheelsi automudelite saajad on **TONY KÄGO** Laevast, **PETRIK PETTAI** Puurmanist ja **SÄDELI LÄÄNE** Tartumaalt.

INSPLAY pusleauhinnad võitsid **AIKI ALVISTE** Puurmanist, **BERIT VAINO** Laevast ning **KAROLIN SURVA** ja **KAMERON PUKKA** Türilt.

insplay

SÜDASUVISED TERVITUSED TEILE, ARMSAD SÕBRAD JA SUGULASED!

Teeme nüüd teatavaks Hea Lapse mainumbris välja kuulutatud võistlus-te võitjate nimed.
Preemiate kättesaamisega on lood ikka nii, et **Tallinna, Harju-, Lääne-, Järva- ja Virumaa** lugejate auhinnad toimetame **Kullo Laste-galeriisse (Kuninga 6, Tallinn, avatud teisipäevast laupäevani kella 10 – 18). Lõuna-eestlaste** preemiad läkitame O. Lutsu nimelisse Keskraamatukogu lasteosakonda **(Tartu, Kompanii 3/5)**.
Kui kellelgi on muid soove ja ettepanekuid, siis palume toimetusse kirjutada või meilida.

Ristsõnalahendajaist tõi loosiõnn „Arabella" laulude plaadi HARRY AGGARWALile Mancesterist ja ROKO KELDERile Raplast.

Lembitu mõistatuse lahendajatest võitsid auhinnaraamatu GRETE KONSAP Tartust ja KÄRT LÄÄNE Pühastest.

Viktoriinivastuste saatjaist saavad preemiaraamatud MIA VALK Muhust ja KÄROL ALLIKA Vaskräämast.

Palju õnne võitjatele!
Järgmised auhinnad kuulutame juba välja septembrinumbris.

Suur aitäh haridus- ja teadusministeeriumile, kes tellis ajakirja meie põhikoolidele!

HEA LAPS SELLES NUMBRIS:

LAHEDAT LUGEMIST

Mia Malmetsa „Teeleht" — **4**
Neleliis Puki „Ükskord juhtus nii" — **5**
Luulet: Tarmo Vaarmets, Ülle Kütsen, Merilyn Vandrecht, Martin Paalo, Meriliis Kivimägi, Oliver Truu — **6**
Joonatan Spirka „Geograaf" — **8**
Kärt Hellerma „Ajateelised" — **10**
Mia-Mai Kalda „Kaasagne olümpia" — **12**
Rasmus Mihkel Lõpu „Rüütel Rooland" — **13**
Luulet: Markus Saksatamm, Madis Tross, Agnes Kruusmäe, Eliise Ilves — **14**
Meie unistuste laevad — **15**
Oskar Lauri „Punane pull" — **16**

GALERII

Huvikeskus Kullo ülevaatenäituselt — **18**
Kevin Grahvi „Kuidas rästik endale siksakid sai" — **19**

MAAILM MEIE ÜMBER

Tore loodus: Mai Zernask liiliatest — **20**
Tere, lind! Peep Veedla tulipardist — **22**

Avasta endas geenius! Hull Teadlane luksumisest — **24**
Karoliine Krepi ristsõna — **25**
Trükikratti lugu. Marta Poolakese ja Kristel Kuldkepi värsse **26**
Poster 1 „Sipelgamees ja Vapsik" — **27**
Poster 2 „Imelised 2" — **28**
Kingitus emale — **31**
Kai ja Mai Lottemaal — **32**
Meie suurkujud: Jaak Urmet Heli Läätsest ja Helgi Sallost — **34**
Järjehoidja — **37**

TEE ISE

Lully Gustavsoni värvilised suvekivid — **39**
Mustkunstnik Ande trikk — **40**
Thomas Scheileke piltmõistatus — **41**
Sandra sööginurk: kikerhernetoidud — **42**

NUPUTA JA NAERA!

Ilmar Trulli ristsõna — **43**
Lembitu mõistatus, viktoriin — **44**

Naeru-uss — **45**
Paetisme — **46**

ELUMELU

Uudised — **47**
Huvid ja hobid: Anna-Maria Uulma intervjuu Inger Fridoliniga — **48**
Kinouudised — **49**
Margus Saksatamm päästjate embleemidest — **50**
Siit ja sealt — **52**
Thomas Scheileke koomiks — **53**
Karu Nässu Tartu Mänguasjamuuseumi uudistest — **54**
Uno kaartide lugu — **55**
Insplay suvepeenrad — **56**

Ajakiri Hea Laps ilmub 1994. aastast
Väljaandja: SA Kultuurileht
Voorimehe 9, Tallinn 10146, tel 6833145
Toimetus: toimetus@healaps.ee
Peatoimetaja: Leelo Tungal (leelo@healaps.ee)
Kujundaja: Vivika Kalt (vivika@healaps.ee)
Toimetaja: Anna-Magdaleena Kangro (anna@healaps.ee)

Trükk: Aktaprint
Tellimine: AS Ekspress Post, tel 6177717
www.tellimine.ee
Hind üksikmüügis 2,25

Kaanepilt: Ülle Meister

Kadrimai Muutra Huvikeskus Kullo näituselt

Teeleht

Eriauhind tänavusel Sten Roosi muinasjutuvõistlusel

Mia Malmets Pärnu Sütevaka humanitaargümnaasiumi 7. klassist

Linnud laulsid imelisi viise ja päike sillerdas taevas, kauaoodatud suvi oli saabunud. Lapsed olid terve kooliaasta palju vaeva näinud ja see tasus ennast ära. Lõputunnistusel seisid suurepärased hinded ning vanemad otsustasid oma võsukesi premeerida praegu moodi läinud tasakaaluliikuritega.

Uhked kingitused käes, otsustasid põngerjad nendega vägeva matka organiseerida. Plaan paika pandud, asusidki lapsed järgmisel hommikul teele.

Peeter oli nii uhke oma neoonrohelise sõidukiga ning hindas oma võimeid üle ja juba järgmises kurvis oli ta maoli maas. Põlvest tilkus verd ja muidu punapõskne Peeter oli järsku näost päris kaame. Sõbrad vaatasid nõutult ringi. Kes neid küll aidata võiks? Kuna abiväge kuskilt ei paistnud, toodi nutitelefonid lagedale ja avati abimees *Google*. Kiirelt ilmus ekraanile nõuanne: otsida teelehti. Kõike kirkam kriit Karl ütles, et suund tuleb võtta R-kioski poole, kus pidi tonnide viisi erinevaid lehti olema.

Peeter jäeti metsa puhkama ja ülejäänud kaks kiirustasid poodi teelehte ostma. Kohe marsiti leti juurde ja paluti viisakalt teelehti. Müüja kostis seepeale, et tema teada pole Eestis sellis väljaannet nagu Teeleht olemas. Noored ajasid silmad pärani ja seletasid täpsemalt, milleks on neile teelehte kohe hädasti vaja. Seepeale proua leti taga muigas sellise näoga, et isegi järjekorra lõpus seisval vanamehel hakkas piinlik. Siis selgus tõsiasi, et tegu on hoopis taimega. Jälle tuli appi sõber *Google* ja kui lõpuks pilt ka poiste silme ette ilmus, siis oli selge, et nad olid täiesti vales kohas. Äkki hakkas kõigil häbi, et nende viimase aja kokkupuude loodusega oli ainult rannas suplemine ja jalanõudes kilode kaupa liiva koju toomine.

Sõpradele meenus Peeter ning nad tõttasid õnnetuspaika tagasi. Jõudnud Peetrini, ei suutnud nad naeru tagasi hoida, sest nende semu istus umbes meetri kaugusel teelehepuhmast. Kui nad olid jutustanud oma seiklustest ka sõbrale, hakkas Peeter niimoodi naerma, et igasugune valu ununes sootuks.

Lagendikul endi üle nalja tehes otsustasid lapsed, et järgmisel päeval lähevad nad loodusesse ilma igasuguste nutiseadmeteta ning õpivad ümbritsevat paremini tundma ja märkama. See suurepärane päev looduses kujuneski kõige vahvamaks päevaks nende vaheajal.

Ükskord juhtus nii…

Eripreemia Sten Roosi tänavuselt muinasjutuvõistluselt

Neleliis Pukk Saverna põhikooli 7. klassist

Elas kord lehm. Ta oli valge, paremalt küljelt mustade laikudega ja natuke ülekaalus. Iseloomult oli ta väga abivalmis ja sõbralik. Lehm elas laudas, kus oli lisaks temale veel väiksemaid koduloomi: lambad, kaks siga ja palju kanu. Lehma nimeks oli Laigu.

Päevad veetis Laigu heinamaal. Kogu päeva võis ta ise oma äranägemist mööda sisustada. Kui tahtis, siis sõi, tuli tahtmine – mäletses, soovi korral võis ta ringi jalutada nii kaua, kui jalad ära väsisid. Karjamaa ääres vulises ka madal oja, kus sai joomas käia ja soojal suvepäeval jahedas vees seista.

Kõrval asuval heinamaal oli ka naabertalu lehm, kellega nad olid head sõbrad. Enamasti veetsidki nad aega juteldes: üks ühel, teine teisel pool elektrikarjust. Laigule meeldis väga ringi jalutada ja heinamaa lähedal jões suplemas käia. Ta oli väga uudishimulik ja teadmishimuline lehm ning tihti unustas ta oma uurimisretkedel söömise sootuks. Õhtul tuli peremees Laigule järele ja siis meenus loomale, et oleks võinud enne minekut kõhu punni süüa, aga oli juba hilja.

Ühel päeval, kui Laigu heinamaal ringi jalutas ja suure paju alla varjule jõudis, nägi ta seal ühte oravat. Orav oli väike. Lehm polnud kunagi selle üksiku puu juures ühtegi looma näinud ja seetõttu astus ta väga uudishimulikult lähemale.

„Kas midagi on juhtunud?" päris ta, märgates orava nukraid silmi. Orav vastas, et ta on ära kaotanud käekella, mille ema oli talle sünnipäevaks kinkinud. Ta oli väga kurb. Laigu ütles oravale, et aitab selle üles otsida, sest tunneb heinamaad nagu oma nelja sõrga. Orav muutuski rõõmsamaks. Laigu võttis orava endale selga ja otsimine algas. Kogu päeva kõndis Laigu, orav turjal, mööda heinamaad. Õhtuks olid tal jalad päris väsinud. Nad vaatasid küll igale poole, aga kella ei leidnud. Väike orav hakkas juba meelt heitma, aga Laigu lohutas teda, et homme on jälle päev.

Öösel laudas oma asemel puhates pidas lehm plaani, kuidas otsimist jätkata. Hommikul oli peremees üsna üllatunud, kui leidis laudaukse juurest heinamaale kibeleva Laigu.

Orav juba ootas. Laigu ütles talle mõned julgustavad sõnad ja otsimine läks edasi. Kuna lehm oli öösel mõelnud, kust peaks alustama, siis sammusidki nad oja äärde, kus nad eelmisel päeval käinud polnud.

Päike oli juba kõrgele tõusnud ja pani millegi ojaäärsete heinatuttide vahel särama. Laigu suundus otse selle suunas. Käekell, kas tõesti? Orav rõõmustas ega osanud kuidagi oma uut sõpra tänada. Laigu naeratas tagasihoidlikult ja ütles, et orav saab oma kellaga talle abiks olla. Ta palus oravat, et too talle tund enne peremehe tulekut teada annaks, et nüüd on aeg veel kõht kõvasti punni süüa. Orav oli sellega päri, sest tuli välja, et tema pesa asus karjamaa piiril ja nii poleks see talle mingi vaev.

Laigust ja oravast said head sõbrad. Nüüd oli lehm oma eluga väga rahul: ta võis tundide kaupa end linnulaulu kuulama unustada või oja ääres vee liikumist vaadata – tund enne lauta minekut tuli sõber orav ja andis teada, et tuleb sööma hakata.

Mis lõpuks sai? Laigu oli endiselt valge, paremalt küljelt mustade laikudega, aga natuke rohkem ülekaalus.

VHK näituselt Meie Eesti

Tarmo Vaarmets

PUUVILJAAIAS

Õuna hea on mekkida,
õunapuu all keksida.
Klaarist ampsu nosida,
lehtede sees lesida.

Pirni tore närida,
okste otsa ronida.
Kirss end kutsub korjama,
punapõskse marjana.

Ploomi põnev proovida,
puule jõudu soovida.
Kreeki mõnus limpsida,
kive välja pritsida.

Vahel teha vingerpussi,
ehmatada õunaussi,
viljaaia presidenti,
teha talle komplimenti.

Huvikeskus Kullo suurnäituselt

Helena Untera, Nora Kalvik Huvikeskus Kullo suurnäituselt

Ülle Kütsen

MUSTIKA MÜSTIKA

Metsa lähen lustiga,
nopin mättalt mustika.
Helisevad kuusikus
kukeseene muusikud.
Kumiseb akustika –
mustikate müstika.

Ülle Kütsen

VANAEMA JUURES MAAL

Ei saa otsa õpihuvi
koolilapsel, kui on suvi,
loendab millimallikaid,
õpib tundma allikaid.

Mõõdab köögivilja pikkust,
uurib aias liigirikkust,
vanaema juures maal
õpilane targaks saab.

Merilyn Vandrecht Kalmetu põhikooli 9. klassist

SUVI

Varsti tuleb jälle suvi
ja kaugele jäänud talv ja lumi.
On väljas palju lilli värvilisi
ja pole inimesi närvilisi.

On õues soe iga päev,
seda iga inimene näeb.
Ei ole väljas vihma ega tuult,
on taevas näha ainult päikest suurt.

Martin Paalo Viljandi Jakobsoni kooli 8. klassist

• • •

Mäed ja orud, orud ja mäed,
mägede vahel lendlemas udu.
Mägedel üksikuid puid ma näen,
puude vahel tuul ulub.

Tibutab vihma, ma sellest ei hooli,
see jätabki loodusele kaunima tooni.
Mägede vahelt on paistmas meri,
merekohin on ilusaim heli.

Mäed ja orud, orud ja mäed,
silme ees imelist pilti ma näen.

Meriliis Kivimägi Saaremaalt

ÄIKE

Tume vaim, pimeduses õudseim,
ühtlaselt vajumas pilvede rüppe.
Äike end soojaks teeb, tehes kükke.

Aeg anda endale aru,
kas tegemist äikesel-marul?
Ilmast on siililegi selge,
et see ei tule helge.

Vihma nüüd sajab,
tuul tuulispaska ajab.
Äike tõmbamas pikki tikke.
Eks näis, kas näha sul õnnestub pikset!

Marja Mäetalu Pelgulinna Gümnaasiumist

Oliver Truu Kalmetu põhikooli 7. klassist

METS

Mets on vaikne.
Mets on suur.
See on ainuke koht,
kus rahu suur.
Linnulaul on ilus,
rahustav, pimestav.
Metsa peab usaldama, hoidma.

Geograaf

Hea Lapse poisiauhind Sten Roosi tänavusel muinasjutuvõistlusel

Joonatan Spirka Tallinna Kivimäe põhikooli 9. a klassist

Kunagi ammu elas seitsme maa ja mere taga geograaf. Ta uuris ilma ja kliimat, pinnavorme ja pinnamoode, kivimeid ja mineraale. Geograaf oli juba päris vana mees, kuid mälu oli tal hea. Ta mäletas peaaegu kõike, mida ta luges, kuulis või nägi.

Eriti pakkusid geograafile huvi erinevad kivimid ja mineraalid. Neid uuris ta kõige rohkem. Maal, kus ta elas, võis leida väga haruldasi ja vähetuntud maavarasid. Aga geograaf polnud selliseid just sageli leidnud. Kõige haruldasem maavara, mille ta leidis neljakümnendates eluaastates, oli üks helendav kolme tennisepalli suurune mineraal. Päeviti oli see mineraal täiesti läbipaistev, aga öösiti muutus ta helendavalt roheliseks. Mida rohkem see päevavalgust sai, seda eredamalt ta öösel valgustas. Geograafi arvates oli see tema ümbruskonnas ainulaadne. Tal õnnestus leida ka teisi huvitavaid mineraale ja kivimeid, aga ükski neist polnud nii väärtuslik nagu see roheline.

Ühel jahedamapoolse suvepäeva hommikul otsustas geograaf ette võtta rännaku. Rännaku eesmärgiks oli otsida uusi maavarasid. Ta oli ennegi matku ette võtnud, aga seekord tegi ta seda kõige kirglikumalt.

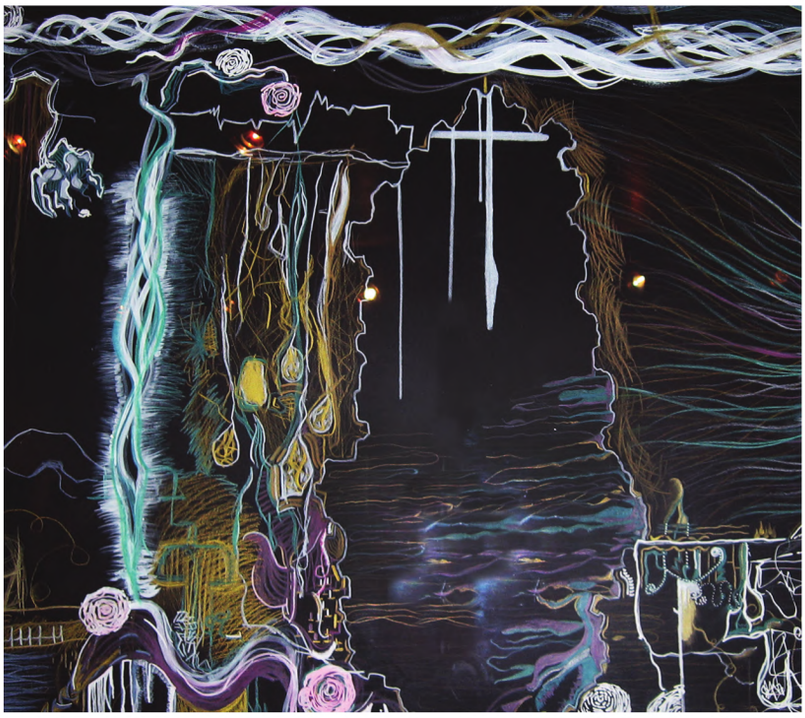

Märjamaa kunstikooli näituselt

Pakkis asjad kokku, jättis koduga jumalaga ning asus teele. Oma retkedel oli ta alati läinud kas edela, loode või kirde suunas, aga millegipärast mitte kunagi kagusse. Seekord otsustas ta, et läheb just sinnapoole. Ja nii ta tegigi.

Esimesed paar penikoormat oli maapind tasane, kuid pärast seda muutus künklikuks ning lõpuks mägiseks. Geograaf teadis, et looduslikes koobastes leidub kõige rohkem kivimeid ja mineraale. Ta oletas, et mägedes on koopaid üksjagu. Peale mõnda tundi otsimist leidiski ta ühe. Koobas tundus sügav olevat, sest hüüdes kajas mehe hääl kaugele. Koopas oli üsna jahe, nii et geograaf pidi midagi soojemat selga panema. Esimesed mõnisada meetrit langes koobas tasapisi, kuid pärast seda läks tee juba ekstreemsemaks. Tunnel muutus kitsamaks ning kallak järsumaks. Geograafi jäle alla sattusid erinevad kivimid, millel võis kergesti libastuda. Kuid peale paari tosinat minutit kõndimist lõppes äkki tunnel ning geograafi imestuseks avanes tema silme ees avar ruum. Ka tõrvik mehe käes hakkas miskipärast kustuma ning ta oli sunnitud uue süütama. Ruumi keskel paiknes väike tiik, mis oli nii puhas, et paistis läbi nagu klaas. Kui tõrvik tiigivett valgustas, nägi geograaf tiigi põhjas sädelevaid mineraale. Ta oli ennegi veepõhjast mineraale leidnud ning seetõttu ei olnudki ta väga üllatunud. Tiigipõhi mineraalide vahel ei olnud päris tavaline. See nägi välja praguline ja natuke lõhenenud. Algul ei pööranud geograaf sellele erilist tähelepanu. Ta istus maha sööma. Nälg näpistas teda juba valusalt. Söök maitses hästi, kuid ta ei jõudnud seda kaua nautida, sest tiigi põhi muutus veel imelikumaks. Vesi hakkas järsku tiigist kaduma. See kestis mitu minutit, kuni tiigi asemel oli lihtsalt üks lohk. Lohu keskel aga haigutas suur sügavik, mis võis silma järgi mõõtes olla umbes pooleteise meetri laiune. Geograaf oli täiesti šokeeritud.

Mitte kunagi polnud ta midagi niisugust näinud. Ta uuris sügavikku, aga põhja ei näinud. Ta võttis eemalt ühe peopesasuuruse kivikese ja viskas selle sügavusse ning jäi kivi maandumist kuulama. Möödus mitmeid sekundeid, kuid mingisugust kokkupõrget polnud kuulda. Vanamees arvas, et ehk ta ei kuulnud kõlksatust, sest kõrvakuulmine polnud tal kõige parem. Umbes poole minuti pärast kuulis geograaf

kolksatust, mis tähendas väga sügavat auku.

Mees ei teadnud, mida teha. Kas minna alla uudistama või naasta koopaava juurde? Ronimisvarustus oli geograafil kaasa pakitud. Vaatamata mehe juba üsnagi kõrgele vanusele oli ta hea ronija. Geograaf võttis nõuks alla minna ja uudistada sealset ümbrust. August alla ronimine ei tundunud väga raskena. Pigem võis probleemiks saada augu sügavus. Mees kinnitas varustuse paika ning hakkas alla laskuma. Minek sügavikku oli natuke hirmus, sest iial ei võinud teada, kuhu sügavik suubub. Möödus vähemalt pool tundi, kui äkitselt märkas mees õrna valguskuma, millele ta aina lähemale jõudis. Ta oli selle üle väga rõõmus. Natuke enne valguskumani jõudmist puudutasid ta jalad maad. Endast paarikümne meetri kaugusel nägi ta hiigelsuuri mineraale. Need olid üle viiekümne meetri kõrgused värve vahetavad ja mitu tonni kaaluvad kamakad. Mineraale oli üheksa tükki ning igaüks vahetas värve eri kiirusega. Mõned olid tumedad ja vahetasid värve aeglaselt, teised aga heledad ning nende värvivahetus toimus kiiresti. Vanamees läks mineraalide juurde ning vaatas neid täiesti šokeeritult. Ta oli kindel, et oli maailma esimene inimene, kes seal viibis.

Geograaf otsustas, et raiub igast kamakast väikese tükikese, mis talle kotti ära mahuks. Kamakate lõhkumine polnud sugugi kerge, sest need olid kõvast materjalist. Õnneks oli mees oma kirkat hiljuti teritanud ja see tegi oma tööd hästi. Peale viimase kamaka lõhkumist oli ta päris väsinud ning otsustas veel enne minekut viimase pilgu oma imelisele leiule heita. Tagasiteele asudes tundus talle, nagu roomaks keegi tema lähedal. Aimates ohtu, hakkas mees tagasironimisega kiirustama. Ta mõtles, et ülesminek peaks sujuma kiiresti tänu kavalale ronimissüsteemile, mille ta kunagi külasepa käest tellinud oli. Roomamishääl läks valjemaks ja kiiremaks ning geograaf tundis juba hädaohtu. Jäänud oli veel enda külge siduda mõni sõlm. Nüüd tundis geograaf, et see, kes roomas, oli juba päris tema lähedal. Vanamees ühendas paika veel viimase nööri ning oli juba valmis üles kihutama, kuid siis tabas teda ebaõnn. Ta oleks pidanud nööriga üles sööstma, aga seda ei juhtunud. Mees proovis ja tegi kõike, mida sai, aga mitte kuidagi ei hakanud ta liikuma.

Äkitselt sai ta aru, et tema pagas oli liiga raske, vaja oli kotti tühjendada. Geograaf avas koti ning hakkas sealt raskeid tükke välja viskama. Kui ta oli juba neli tükki välja visanud ja viienda kätte võttis, vaatas ta helendava tunneli poole ning nägi seal hiigelsuure mao pead. Madu tundus olevat veel kurjem ja tigedam kui vanapagan oma halvimatel aegadel. Meeletu kiirusega roomas madu mehe poole, õel keel pikalt ees, et oma ohvrit salvata. Kuid siis juhtus midagi ootamatut. Geograaf, kes parajasti oma seljakotti tühjendas, viskas viienda mineraalikamaka maole vastu pead. Madu, tundes midagi valusarnast, peatus hetkeks, sellest piisas geograafile, et põgeneda, sest nüüd oli ta varustus küllalt kerge, et päästev ülestõmbamissüsteem tööle hakkaks.

Ta kihutas meeletu kiirusega läbi pimeduse. Madu tundus temast kaugenevat ning mehe süda läks kergemaks. Kui ta mõne minuti pärast üles jõudis, kuulis geograaf, et madu pole tema jälitamist sugugi lõpetanud. Mehel polnud aega oma varustust üles korjata, sest madu oli tal kannul. Pikemalt mõtlemata jooksis vanamees koopasuu poole. Ta tundis, kuidas madu talle aina lähenes. Geograaf polnud kunagi nii kiiresti jookshnud, surmahirm jälitas teda. Koopasuust välja jõudmiseks oli jäänud veel ainult paarkümmend meetrit. Mees jooksis nii, kuidas suutis, ning tundis juba mao hingamist oma kuklas. Jäi ainult mõni meeter veel, kui geograaf hüppe tegi ning koopast välja sai.

Õues paistis ere päike ning koopasse tagasi vaadates nägi ta, et madu näitas mehele oma ilmatuma pikka keelt ja pöördus seejärel oma koopasse tagasi. Mehe jalad olid väga väsinud ning värises üle kere. Ta polnud kunagi midagi sellist kogenud. Tal tekkis mao suhtes palju küsimusi. Ta proovis küsimustele vastuseid leida, aga see näis olevat võimatu. See olend oli üleloomulik! Geograaf mõtles, et sellised nähtused esinevad ainult raamatutes.

Teel koju ei mõelnudki ta millestki muust kui maost ja mineraalikamakatest. Muidugi oli vanamehel kahju minema visatud kamakatest ja oma truust ronimissüsteemist, mille ta pidi ellujäämise hinnaga ohverdama.

Koju jõudes pani geograaf oma järelejäänud leiud teiste maavarade hulka. Neli mineraalikamakat olid tema kõige kallimad esemed, mida ta oma elu jooksul saanud oli. Mees poleks mitte kunagi uskunud, et ta oma vanaduspõlves midagi sellist veel pidi üle elama. Ta otsustas, et see jääb tema viimaseks rännakuks ning edaspidi tegeleb ta rohkem kliima ja pinnamoe uurimisega.

Tubli geograaf on tänaseks juba ilmselt vanadusse surnud, aga tema maja koos kõigi leidude ja avastustega on tehtud muuseumiks. Kui peaksid ükskord tema majja sattuma, siis tea, et oled alati teretulnud. Kui sa aga oled eriti julge ning otsid seiklust, siis võid proovida minna maokoopasse. Sealt leiad igatahes midagi sellist, mida ei ole võib-olla isegi raamatutesse kirja pandud. Vaata ainult, et sa vanale maole vahele ei jää, sest ta kaitseb koopa vara väga hoolikalt.

Ajateelised

Kärt Hellerma

Elasid kord kolm sõpra: Eile, Täna ja Homme. Eile oli vanim, Täna keskmine ja Homme kõige noorem. Ühel päeval otsustasid Eile, Täna ja Homme koos rändama minna. Nad leppisid kokku, et lähevad mööda Aja-nimelist teed.

„Aga kuhu me läheme?" küsis Eile.

„Kõigepealt hakkame minema," vastas Homme. „Eks siis näe, kuhu välja jõuame."

„Õige!" kiitis Täna takka. „Eesmärk pole tähtis, tähtis on minek ise!"

„Väga kaugele ei maksaks ka minna," kratsis Eile kukalt.

„Ära hakka jälle peale, va laiskvorst! Aja jalad kõhu alt välja ja hakka astuma," torkas Homme.

„Ise oled laiskvorst! Endal kõrvatagused märjad, aga juba ninatark valmis," torises Eile.

„Kuulge, sõbrad! Me pole veel teele asunudki, ja juba on tüli lahti! Nii ei jõua me kaugele," märkis Täna.

„Olgu pealegi," mühatas Eile. „Ei hakka mina vasikaga võidu jooksma."

„Tulge juba! Läheme mõõdame tee ära!" hüüdis Homme reipalt.

„Kas sul kaart ja kompass on?" päris Täna.

„Aja tee jaoks pole kaarti ja kompassi olemaski," teatas Homme. „Kuidas sa seda ei tea?"

„Oh kui äge!" rõõmustas Täna. „Siis on see ju seiklus!"

„Täpselt nii," noogutas Homme.

„Nii võime ära eksida," vangutas Eile pead. Aga Täna ja Homme ei lasknud end heidutada.

Asusidki sõbrad teele. Juba esimesel Aja tee ristmikul läks uuesti sõneluseks. Seal osutasid sildid kolme suunda. Ühele neist oli kirjutatud „Minevik", teisele „Tulevik" ja kolmandale „Siin ja praegu". Eile tahtis rännata minevikku, Homme tulevikku, aga Täna meelest oli peamine olla kohal siin ja praegu. Lõpuks suutis osava jutuga Homme veenda kaaslasi minema tuleviku suunas.

„See on kõige õigem tee," kinnitas Homme.

Nii tõttasidki Eile, Täna ja Homme üheskoos tulevikku. See polnud kerge. Eile läks tee peal mitu korda

kaduma, sest jäi, kael kõveras, tahapoole vahtima. „Mul on oma tempo," kuulutas ta.

Ka Täna ei kiirustanud, sest tahtis uurida iga ette-juhtuvat kivikest. „Ikka tasa ja targu, vennad," manitses ta.

Homme muutus üha kärsitumaks. „Häda teiega! Ikka kaks sammu edasi, üks tagasi. Me ei jõua niimoodi kuhugi," pahandas ta.

„Kuhu meil kiiret on," hõikas Täna, kes parasjagu takseeris tee ääres vedelevat prahihunnikut.

Matk kippus üha takerduma. Ka oli Aja tee üsna üksluine, kui teeäärne praht ja lahtised kivikesed välja arvata. Vahel läks tee allamäge, siis keerutas jälle ülespoole.

„Kahju, et kaarti ja kompassi pole," nukrutses Eile.

„Mida pole, seda pole!" salvas Homme ja pistis jooksu, sest tahtis näha, mis järgmise käänaku taga ees ootab.

Kui Täna püüdis põuetaskusse pista üht järjekordset tee pealt leitud kivikest, avastas ta sealt hulga pisikesi punaseid lipukesi. Täna oli hiljuti olnud kohtunik jooksuvõistlusel, kus neid lipukesi kasutati raja tähistamiseks.

Rõõmsalt lehvitas Täna lipukestega: „Vaadake, mis ma leidsin!"

„Sinu taskud on alati pahna täis," pahandas Homme.

Helin Tikerpuu

„Torkame lipukesed tee äärde, siis on näha, kust me juba läbi oleme läinud," pani Täna ette. „Nii saame kiiremini edasi."

Mõeldud-tehtud. Homme haaras Eilel kaenla alt kinni ega lasknud tal enam tahapoole kõõritada. Täna torkas lipukesi tee äärde.

Ent Aja tee oli pikk. Teeliste jõud rauges. Eile ja Täna astusid juba väga raske sammuga. Ka Homme hakkas väsima, aga ei tahtnud veel alla anda.

„Ainult üks mäkketõus veel," keelitas Homme.

Viimast jõudu kokku võttes komberdasid Eile ja Täna mäkke, kus Homme juba ees lõõtsutas. Üleval polnud midagi erilist – ainult üks punane lipuke, mis oli tee äärde torgatud. Natuke kaugemal veel üks. Ja taamal kolmaski.

„Huvitav," hingeldas Homme. „Ma oleksin neid lipukesi justkui kusagil näinud."

„Need on samad, mida ma ise tee äärde panin," poetas Täna.

Eile, Täna ja Homme vaatasid üksteisele otsa. „Me oleme ju sama koha peal, kust teekonda alustasime," ütlesid nad peaaegu korraga.

„Nagu oleksime läbinud jooksuvõistluse raja, mis ringiga algusesse tagasi jõuab," imestas Täna.

Üllatusi oli veel. Eilsele oli kasvanud pikk hall habe. Täna oli kühmu vajunud. Ka Homme polnud enam samasugune poisike nagu varem.

„Mis nüüd saab?" pärisid Eile ja Täna Homselt.

„Vaatame, mida teha annab," kehitas Homme õlgu.

Pikk teekond oli teinud oma töö. Varsti norisesid kõik kolm lipukese juures magada. Neid äratas alles teelt kostev kära.

„Ei lasta rahus magadagi," porises Eile ja pühkis näolt sinna pudenenud puulehe.

„Peaks vist üles tõusma," haigutas Täna.

„Oleme liiga kauaks põõnama jäänud," märkis Homme. „Nii võivad kondid kangeks jääda."

Ägisedes ajasid nad end üles. Unerähm veel silmis, märkasid nad mööda marssivat kolme tegelasega seltskonda. Ühel matkasellil oli käes punt rohelisi lipukesi, mida ta Aja tee äärde maha torkas. Kõigil oli reibas laul suul ja näod nalja-naeru täis.

„Näe, järgmised Eile, Täna ja Homme lähevad!" märkis Homme.

„Loodame, et nende tee on siledam kui meie oma," möönis Täna.

„Ka meie olime kord nii noored," ohkas Eile.

„Head teed teile!" lehvitasid Eile, Täna ja Homme uutele ajateelistele. Naeratus valgustas nende kortsulisi palgeid.

Elisabeth Roonurm Märjamaa Kunstikoolist

Kaasaegne olümpia

Ergutuspreemia Sten Roosi tänavuselt muinasjutuvõistluselt

Mia-Mai Kalda Pärnu Sütevaka humanitaargümnaasiumi 6. klassist

Ammu aega tagasi ühel sombusel kevadpäeval tuli ühel klassil suurest igavusest mõte korraldada olümpia. Aga mitte selline traditsiooniline, kus hüpatakse, joostakse ja ujutakse, vaid eriline, kaasaegne, moodne. Kohe tekkis arutelu, mis võiksid olla need erilised alad, milles oma olümpial mõõtu võtta.

Esimese alana pakkus Elisee maratoni – teleka vaatamise maratoni. Kahjuks ei suutnud õpilased otsustada, mida vaadata, kas „Sõrmuste isanda" triloogiat, „Harry Potteri" kõiki osi või „James Bondi" klassikat.

Oskar arvas, et mingi jooksuala peaks ikka ka olema. Väga popp ja noortepärane pidi olema kotijooks. Selle peale kiitis Mia takka, et nad teevad igal jaanipäeval vanaema juures kotijooksu, mis on väga naljakas ja oodatud sündmus. Oskar kohmetus ning tõdes, et tema kotijooks ei lähe kokku olümpia hea tooniga.

Arutellu sekkus otsustavalt Pert, kes nõudis, et üks aladest peab olema hüppamine. Ta lootis selle lükkega saada eelist, sest ta on meister ühelt teemalt teisele hüppamises. Sellele mõttele apelleeris Aurelia, kes ütles: „Ära tule hüppama. Kui üldse mingi hüppamine tuleb, siis on see üle kitse hüppamine. Mul maal vanaemal on kaks kitse – must ja valge."

Siis tõusis püsti suur ja tugev Markus ning ütles: „Mingi jõuala võiks ka olümpial olla."

Selle peale ütles Andero: „Ja meie võiksime visata – näiteks kildu visata!" Selle peale hakkasid kõik naerma.

„Mis siin naljakat on – mul on kodus koormatäis kildu, mis on vaja laiali visata!"

Uuteks aladeks pakuti veel tsillimist, hängimist, seerimist ja laikimist. Sellega oldi kohe nõus, sest kõik pidasid ennast nendel aladel kõige osavamaks. Küsimus tekkis vaid selles, kuidas mõõta paremust antud aladel. Otsustati, et antud alad olümpiakavva ei mahu, kuid sobivad väga hästi olümpia kajastamiseks.

Õpilastelegi ootamatult kõlas koolikell, mis lõpetas nende olümpiateemalise arutelu. Klassi õpilased jõudsid veel kiiruga kokku leppida, et igaüks mõtleb edasi, mis aladel nad võiksid oma suvisel olümpial mõõtu võtta, ning kui nad pole seda veel välja mõelnud, siis mõtlevad nad seda veel tänaseni.

Rüütel Roonald

Ergutuspreemia Sten Roosi tänavusel muinasjutuvõistlusel

Rasmus Mihkel Lõpp Tartu Descartes'i kooli 5. b klassist

Elas kord ühes kauges lossis rüütel Roonald. Ta ei olnud selline nagu teised rüütlid. Ei! Talle meeldis hoopis magada ja süüa. Magamine ja söömine olid tema peamised tegevused. Ta muudkui vedeles voodis ja norises magada. Kui ärkas, siis ringutas, lontsis laua äärde ja vitsutas süüa. Tema kannupoiss oli algul üsna krapsakas, aga pikapeale muutus samasuguseks nagu peremees. Kannupoisist sai siidikäsi, kes nautis kuningakoja mugavusi.

Ka kuningas oli üks laiskvorst. Kroonigi ei viitsinud pähe panna, rääkimata troonile istumisest või sõjaväe juhtimisest. Nii oligi rüütel Roonaldil lihtsam tööd mitte teha. Need tööd oleksid olnud lohede tapmine, varanduste toomine ja muu taoline.

Ühel päeval ründas kuningalossi väike pumpsus kõhuga äbarik, peaaegu lennuvõimeta kolmepealine lohe. Too oli ka laisavõitu, sellepärast valiski välja Roonaldi ja võttis ta kaasa. Sarnasuse pärast, iseloomude sobimise pärast.

Nad laisklesid koos tervelt seitse aastat järjest, sõid popkorni – teate küll seda plaksu- ehk paismaisi – ja muudkui paisusid. Laiskvorstid vaatasid päevad läbi kivitelekat. Lõpuks tüdines lohe ära.

Ta viis rüütli metsa, ainult kaheteistkümne penikoorma* kaugusele lossist. Vaene mees pidi ise koju kõndima.

Kui Roonald lõpuks koju jõudis, tervitati teda suurte hõisetega, puhuti pasunaid ning lehvitati lippe. Peeti suur pidu. Roonald sai kuulsaks kui mees, kes oli üle elanud seitse aastat koos lohega elamist.

See oligi kogu lugu laisast rüütlist Roolandist. Kui ta veel elab, siis arvatavasti lööb luuslanki ja puhkab loorberitel ega liiguta kõverat kõrtki.

* penikoorem – seitse versta.
Verst – umbes üks kilomeeter.

Lohe. Anna Darina Kerola. **Rüütel.** Miron Kolesov (Oru küla kunstistuudio „Loel")

Joonas Lepisto Huvikeskus Kullo suurnäituselt

Agnes Kruusmäe
Viljandi Jakobsoni kooli 7. klassist

MERI

Meresängis lained koos,
merepõhjas kalad hoos.
Kalad elevil on nüüd,
nad ei tunne üldse süüd.

Aardeid peidab meri endas,
laevalt münt ju merre lendas.
Merekarbid mere põhjas,
meri neid seal kokku kuhjas.

Eliise Ilves
Viljandi Jakosoni kooli 6. klassist

LOODUS

Õhk, vesi ja taimed on loodus,
loodus on samuti ka tuulehoovus.
Linnud, kalad ja loomad,
ka tigu, kes puu peal roomab.

Looduses on kõik nii hea,
puud ulatuvad üle pea.
Meri, milles ujuvad kalad
ning tee, mida sa endale rajad.

Markus Saksatamm

LESTAKALA LAUL

Mulle meeldib merevesi,
seal ma ujun tasakesi.
Mullikesi lasen suust
ja ei mõtle kohast muust!
Olen õige lapik kala,
suitsutatult maiuspala.
Tasa-tasakesi ujun,
merevees mu elu sujub.

Madis Tross

VAAL

Kõige suurem loom on vaal,
tohutu on tema kaal.

Tuppa ta ei mahu ära –
sellest tõuseks ainult kära.
Tema elab suures meres.
Palju rasva on tal keres,
siis ei külmu soontes veri.
Palju toitu mahub kõhtu,
terve poe võib tühjaks süüa –
kiirelt töötama peab müüja.
Ninast paiskab veejoa õhku,
nii et märg on terve meri.

Sander Antonov Huvikeskus Kullo suurnäituselt

MEIE EHITATUD LAEVAD

Taaniel Ojasaar Puurmani Mõisakoolist

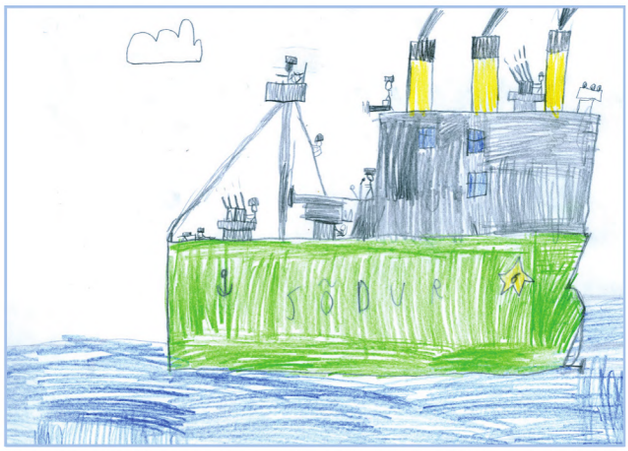

Siim Siil Puurmani Mõisakoolist

Airiin Juust Puurmani Mõisakoolist

Gustav Rannel Türi Põhikoolist

Gregor Kukk Türi Põhikoolist

Jarmo Lehtla Türi Põhikoolist

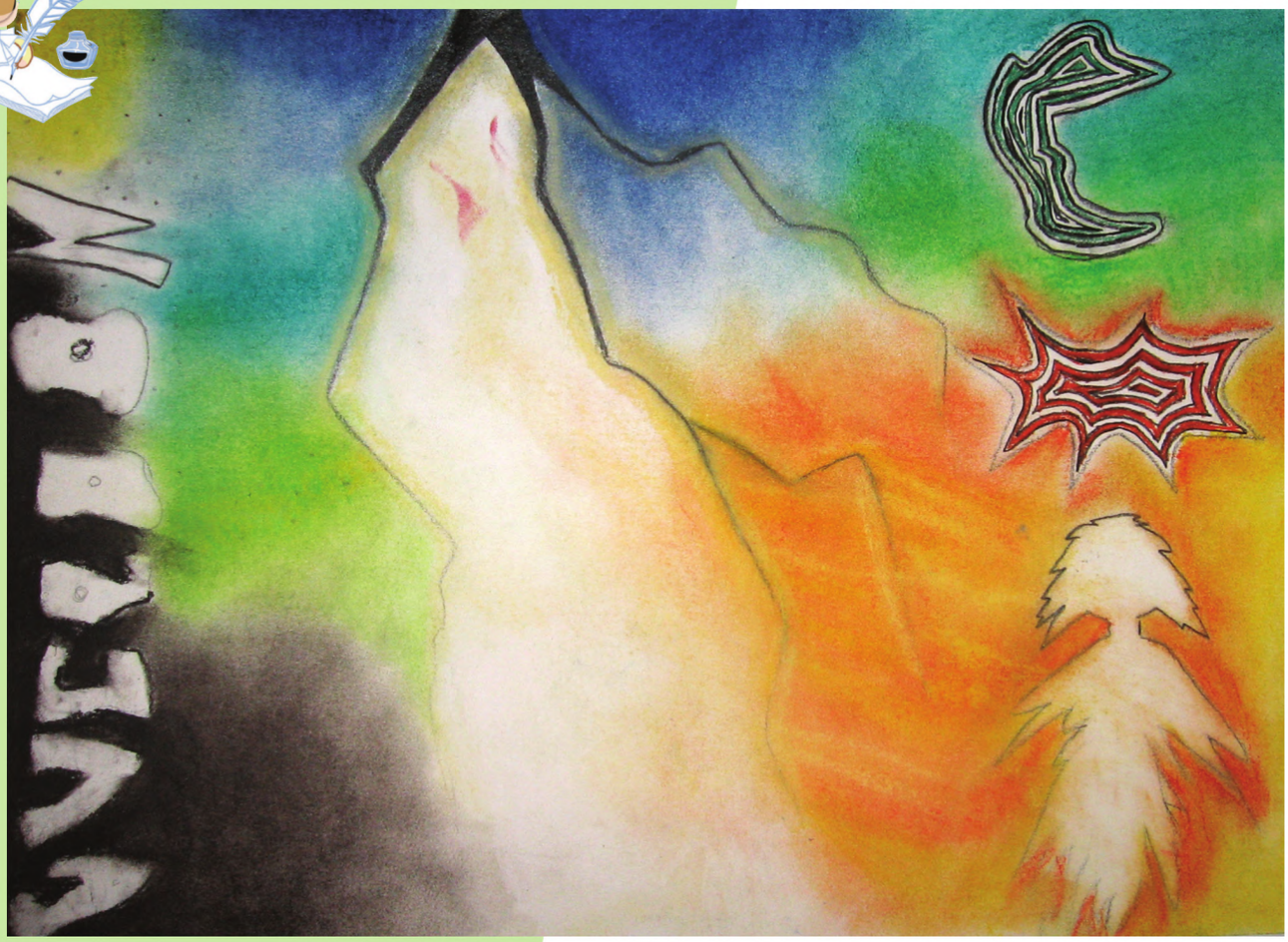

Luise Leonora Aasland Huvikeskus Kullo näituselt

„Punane pull"

Eriauhind tänavusel Sten Roosi muinasjutuvõistlusel

Oskar Laur Haabneeme kooli 7. klassist

Kunagi ammu, ammu, ammu tegutses Eestis kõige vägevam rahvuskangelane, kellest eesti rahvas veel tänase päevani, nagu neile meeldib öelda, „mitte muhvigi" ei teadnud.

Selle rahvuskangelase nimi oli Reet Pull. Tema oli pärit Eesti kangelastemaalt Saaremaalt. Tema erivõime oli see, et suutis Red Bulli abil lennata ja oma X-blaster 3000ga kurjust peatada. Tegelikult sai ta kurjust peatada kõigi oma relvakestega, aga põhiliselt tegi ta seda X-blaster 3000ga. Kui te juhuslikult ei tea, mis on X-blaster 3000, siis selgituseks: see on Red Bulli jõul töötav omletipüss, mis tulistab välja väga-väga kleepuvat omletti.

Reet Pulli jaoks läks kõik hästi, kuni ta ühel päeval avastas maailma kõige kohutavama asja. Ta avastas, et tal on vaid 3000 ml Red Bulli alles. Reet oli meeleheitel, kuna kõik lähemad Red Bulli tehased olid kinni ja ta ei jaksanud ju iga päev käia seda hankimas. Tal on vaja vähemalt 3000 liitrit juurde. Reet mõtles ja mõtles, kuid ühtegi head mõtet ei tulnud, kuni ta ühel hetkel taipas, et tal tuleb minna maailma suurimasse Red Bulli hoidlasse, mis asub Eotten Jeongsinis Põhja-Koreas. (NB! Kindlasti uuri seda väljendit *Google translation´*is!)

Sinna saamine oli lihtne. See võttis vaid 200 ml Red Bulli gaasi. Kuid sinna jõudmisel oli üpris pisike, kuid suure võimuga takistus, kelle nimi oli Kim Chŏng-un. Väidetavalt omas too tuumarelvi ja armastas Red Bulli nii väga, et ei kartnud kasutada oma tuumarakette Red Bulli vastaste peal. Aga kuna Reet oli ju ikkagi eesti rahvuskangelane, otsustas ta minna. Ta otsustas Venemaal väikese peatuse teha, kuna eesti rahvuskangelasena pidi ta rääkima suurte inimestega.

Venemaal vestles ta president Putiniga, kes tundis Kim Chŏngi põgusalt ja oskas Reedale nõu anda. Ta peatus ka Siberis, et öelda tere küüditatud sõbrannale Vilmale. Ega Vilmal palju rääkida olnud. Ta küpsetas hommikul 3000 keeksi, kuid need kõik kõrbesid ära.

Järgmine peatus oli juba Hiinas, kus Reet ajas juttu Hiina presidendi Xi Jinpingiga, kelle ainukene nõuanne oli: „Kui võimalik, lase nad õhku." Reet rahvuskangelasena muidugi ei võtnud seda kuulda ja jätkas teed.

Kui ta hakkas sisenema Põhja-Korea aladele, nägi ta, et pilvede peal lennates oli tema taga väga palju välgusähvatusi. Kui ta täpsemalt vaatas, nägi ta, et see oli soojussensoriga rakett. Reet tiirutas raketi taga edasi-tagasi üle Põhja-Korea. Kogemata sisenes Reet ka Lõuna-Koreasse. Sel hetkel Reet ei teadnud veel, kui suure jama ta korraldanud oli. Mõne aja pärast suutis võimas Reet, eesti rahvuskangelane, suunata raketi otse India ookeani, mõteldes omaette: „Vaesed makrellid!"

Tal läks paar tundi, et jõuda tagasi Eotten Jeongsini kohale. Reet lendas täpselt hoidla šefi ukse ette ja õhkis selle soojusraketi jäänustega. Sees ootas teda pisike pommimees ise – Kim Chŏng-un, kes väitis, et teadis Reeda plaanist algusest peale, kuid Reet targa ja kavala rahvuskangelasena teadis, et Kim sai sellest teada ainult mõned minutid tagasi. Kalur, kelle paat oli saanud pihta raketijäänustega, helistas ja palus päästmist.

Edasi rääkis Kim oma suurtest plaanidest ja sellest, mida ta kogu oma Red Bulliga peale hakkab. Ta rääkis, et lisab oma kollektsiooni ka Red Bulli jõul toimiva tuumapommi, kuid see Reeta ei huvitanud. Seejärel kuulis Reet lennukimüra ja seda, kuidas pisike pommimees korea keeles kisendama hakkas. Keegi lõi Reeda oimetuks ja kui ta ärkas, ümbritsesid teda USA eriüksuslased. Reeda ees seisid Ameerika Ühendriikide president Donald Trump ja Lõuna-Korea president Moon Jae-in, kes küsitlesid pommimeest. Nad küsitlesid Kimmi sellepärast, et kui Reet koos soojussensorraketiga Lõuna-Koreasse oli lennanud, alustasid USA ja Lõuna-Korea Põhja-Korea vastu sõda. Presidendid tulid pommimehelt vastuseid küsima. Siis taipas Donald, et see, kes teiste hulgas kinni peeti, oli tema hea sõber Reet Pull, ja lasi Reedal lahkuda.

Reet krahmas oma 3000 liitrit Red Bulli ja oli valmis lahkuma, kuid tekkis pisike probleem. Nimelt ei teadnud Reet, kuidas ta kogu selle Red Bulli koju viib. Reet vaatas ringi selles massiivses hoidlas ja lõpuks märkas ta, et nurgas seisis üks Trans-Bull 3000, millega saab teleporteeruda ükskõik kuhu. Seega teleporteeris Reet Pull Red Bulli koju. Ise ta igatahes lendas, kuna Vilma kutsus külla keeksi sööma.

Kui Reet hiljem koju jõudis, pani ta televiisori tööle ja vaatas uudiseid, kus oli pomm-uudiseks see, et pisike pommimees läks vangi ja kaks Koread liideti üheks.

Ja kuna Reet Pull on rahvuskangelane, pole ta kindlasti surnud. Arvatavasti on tal hetkel Red Bull otsas ning ta otsib praegugi uusi Red Bulli allikaid.

Janete Kilvits Arte Gümnaasiumi näituselt

HUVIKESKUS KULLO ÜLEVAATENÄITUSELT „INIMESTE MAA"

Kadri Kivisik

Karlotta Lainväe

Iti Lona Oja

Kaisa Sild

Carolin Värnik

Hildegard Lukas

Internetist vaata THK Lastegalerii näituste kohta: www.kullo.ee

KUIDAS RÄSTIK ENDALE SIKSAKID SAI

Ergutusauhind tänavusel Sten Roosi muinasjutuvõistlusel

Kevin Grahv Palivere põhikooli 9. klassist

Elas kord noor tütarlaps Malle, kellel polnud ema, isa ega õdesid-vendi. Teda kasvatas üles üks lahke vanem vennike Endel, kes plika enda hoole alla võttis, kui see veel väike laps oli. Nad elasid kahekesi metsa sees ühes väikeses, kuid hubases majas.

Ükskord läinud Malle metsa marjule, et oleks millestki moosi vaaritada. Mets oli üsna vaikne ja jumalikult roheline. Korjanud juba paar tundi, silmas tüdruk halli maolist. Too nägi välja hirmutav ja ähvardav. Siug ajas pea püsti ja susises: „Šššš, anna terve ämber mulle, lapsuke. Sa ei taha teada, mida ma sinuga teen, kui sa mulle ei allu, ššš!" Tütarlaps ehmus ja tahtis minema tormata, kuid madu sättis end ümber lapse jala. Malle sundis end rahulikuks ja ütles: „Ma ei tohi sulle marju anda. Need marjad on mu vanamehe, Endli jaoks." Selle peale sisises rästik veelgi valjemalt ja ähvardavamalt, keris end tugevamini jala ümber ning ähvardas: „Šššš, kui sa palukaid mulle ei loovuta, läheb sul üpris kehvasti. Mõtle hoolikalt, plika, sest sa ei pruugi siit enam lahkuda." Tütarlaps hakkas nutma. Rästik ärritus ja salvas tüdrukut ning lasi mürgid haava valla. Malle pillas ämbri ja pistis nuuksudes jooksu.

Tütarlaps jõudis surmväsinult koju ja langes vanamehe kätele. Endel kandis tütrekese tuppa ning uuris, mis tal viga on, aga laps ei olnud suuteline rääkima. Mees nukrutses natuke ning siis tärkas temas väike lootusekild. Ta pöördus otsemaid näoga taeva poole ja palus: „Vanaisa, palun anna mulle aru, mis mu kallil tüdrukul viga! Ta ei tõuse ega räägi enam. Taevaisa kuulas vennikest ning viskas pilgu neiule ja pomises: „Ta tõesti ei räägi ega tõuse, aga ma tean, kelle süü see on." Tark taevaline lausus paar võlusõna ning Mallesse tuli elujõud tagasi. Kõigevägevam sõnas kõmiseva häälega: „Ma maksan kurjategijale kätte. Vanamees, ära sina enam tütre pärast muretse, ta võib end metsas varsti jälle turvaliselt tunda." Taevataat kadus pilvede taha ja krabas rästiku endaga kaasa.

Madu kanti sünge ja hirmuäratava põrgu-ukse juurde, kust Vanapagan roomaja enda juurde taris. Taevaisa lausus susisejat üle andes: „Karista teda tehtud pahanduse kohaselt!" Kurat noogutas ning lasi elaja ära viia. Jumal-mees lahkus ning naasis oma kohale taevas. Madu kanti põrgu karistuskambrisse, kus sigatsejatele valu anti. Seal pidi rästik ootama seitse päeva ja seitse ööd tapvas kuumuses. Nälg vingerdist ei näpistanud, sest ta oli varem maa peal paar rammusat hiirt nahka pistnud.

Lõpuks saabus kambrisse Vanapagan, piits tugevasti pihus. Ta lausus: „Su karistus on saabunud. Sea vaim valmis!" Põrguisa piitsutas vangi ühtepidi ja teistpidi, kuni tol oli selja peal selge siksakiline mustaer. Vaatepilt oli üsna nukker, kuid lapsekiusaja sai väärilise karistuse. Kurat viskas nüpeldatud mao põrguustest välja Taevaisa ette,

Taevaisa viis roomaja maa peale tagasi ja noomis:

„Olgu see sulle õpetuseks, va pahalane! Õpi oma vigadest!" Seejärel heitis ta mao metsa. Taevaisa viis uudiseid ka Mallele ja vanamehele. Tütarlaps sai lõpuks end marjul ja muidu metsas uidates turvaliselt tunda ning Endlil oli selle üle hea meel. Kui nad veel surnud pole, elavad neiu ja kasuisa oma väikeses majakeses õnnelikult edasi. Sellest ajast peale on aga rästikul muster, mis teda teistest eristab ja marjulisi hoiatab.

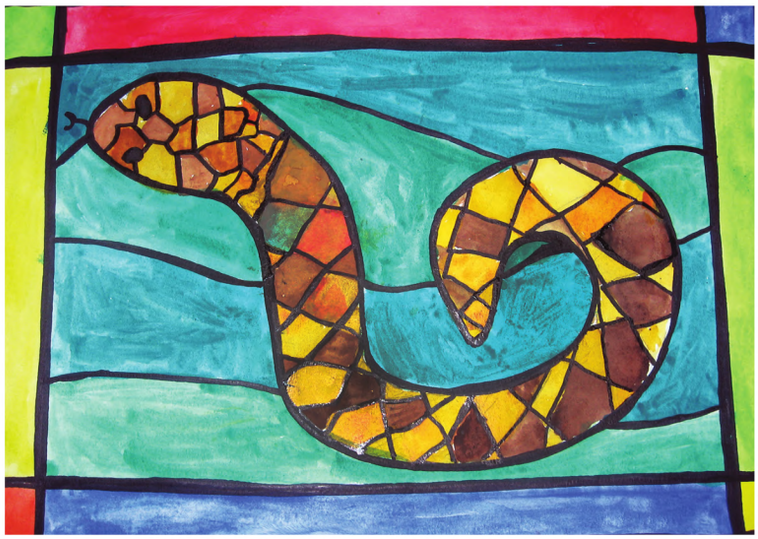

Karl Aleks Talvi Suuremõisa põhikoolist

LIILIAD

õitsevad suvel ja valget liiliat peetakse süütuse, puhtuse ja vooruslikkuse sümboliks

Mai Zernask

Juulis ja augustis ehivad meie kodude aedu uhked ja pilkupüüdvad liiliad. Nad on tõesti kaunilt suursugused lilled. Nähka tundis tänu Juulimemme pajatustele ja õpetustele enda arust juba päris paljusid taimi, aga neid kaunite valgete kellukjate õitega lilli ta veel ei teadnud.

„Juulimemm, mis kuninglikud lilled need on?" päris Nähka.

„Need on liiliad," selgitas memm.

„Liiliad on sibultaimed ja kogu maailmas tuntakse neist 110 liiki. Liiliate õied on harilikult suured lehterjad, kelluka- või turbanikujulised, valget, kollast, oranži, roosat, punast vm värvi. Enamik neist kasvab looduslikult põhjapoolkera parasvöötmealadel, neid võib kohata ka troopilistel aladel. Euroopa on 10 ja Ameerika 20 liilialiigi kodumaa. Meil Eestis looduslikult liiliad ei kasva, aga vahel võib leida metsistunult kasvamas tulilililiat ja kirjut liiliat. Euroopa ja Aasia liiliaid tolmeldavad putukad, aga Ameerika omi sageli ka koolibrid. Meie aedades kasvatatakse kõige sagedamini tiigerliiliat, valgeõielist kuningliiliat, valget liiliat, punase ja oranži õielist kirjut liiliat ning tulilililiat.

Tänapäeval on liiliad eelkõige tuntud kui dekoratiivtaimed ja lõikelilled, kuid Lõuna-Hiinas pakutakse ka liiliasibulatest salatit lihatoitude kõrvale.

Liiliat tundsid vanaajal pärslased, juudid, egiptlased ja teised. Vanade juutide juures oli liilia väga armastatud ja sümboliseeris vooruslikkust. Ühe pärimuse järgi

Liiliad on sibultaimed ja kogu maailmas tuntakse neist 110 liiki. Liiliate õied on harilikult suured lehterjad, kelluka- või turbanikujulised, valget, kollast, oranži, roosat, punast vm värvi.

kasvas ta Eedeni aias *just sel ajal kui, kui madu ahvatles Eevat patuteele. Lillgi oleks võinud rüvetatud saada, kuid jäi sama puhtaks nagu varem, sest keegi ei julgenud teda puutuda.*

Ka egiptlased tundsid liiliat ja neile tähistas lill vabadust ja lootust. Suurt rolli mängis liilia roomlaste lillepidudel – Floraliatel –, mis olid pühendatud kevadejumalanna Florale. Lilledega olid kaunistatud loožid, amfiteater ja areen. Roosi kõrval oli liilia peene maitse väljendajaks, ta oli luksuse ja elegantsi sümbol.

12. sajandil valis liilia lipule embleemiks Louis VII ja sündis valge lipp kolme kuldse liiliaga. Louis IX Püha lipul tähistasid kolm liiliat kaastunnet, õiglust ja halastust, aga Philippe III-l oli juba kolm liiliat pitsatil. Prantsusmaal oli käibel isegi kuldne ja hõbedane münt liilia kujutisega. Hispaanias ja Itaalias loetakse liiliat eelkõige Püha Neitsi lilleks ja seepärast on Jumalaema kujud ümbritsetud liiliavanikutega. Saksamaal kasvatati liiliaid palju kloostriaedades."

„Oi, kui uhke ajalugu liilial on! Kas sa liiliast ka mõnda legendi tead pajatada?" palus Nähka.

„Räägitakse, et kui Teeba valitsejanna Alkmene oli sünnitanud Heraklese, kes oli Jupiteri poeg, peitis ta lapse ära, sest kartis Jupiteri abikaasa Juno armukadedust ja kättemaksu. Kuid jumalanna Minerva viis siiski Juno peidetud poisi juurde. Ilus terve poiss aga hoopiski meeldis Junole ja ta otsustas teda toita rinnaga. Poiss aga, pidades alateadlikult Junot vaenlaseks, hammustas teda nii kõvasti, et Juno tõukas ta eemale. Taevasse laiali valgunud piim moodustas Linnutee (mi*da paljudes keeltes nimetatakse Piimateeks) ja maale kukkunud tilgad muutusid liiliateks.*

Maailmas on aretatud üle 3500 sordi, mis on jagatud põlvnemise järgi kaheksasse sordirühma. Eestis kasvatakse enim aasia hübriidide ja trompethübriidide hulka kuuluvaid sorte. Kõige populaarsem ongi just aasia hübriidide rühm. Selles rühmas on madalamaid ja kõrgemaid, varasemaid ja hilisemaid, karikakujuliste ja turbanikujuliste õitega sorte. Nende sortide õitel puudub liiliatele omane tugev lõhn. Liiliate puhul tuleb meeles pidada, et nende õietolm määrib ja jääb kergesti riiete külge. Seepärast murtakse sageli tolmukapead ära.

Liilia õitseb ja kasvab kõige paremini päikeseküllases kasvukohas ja viljakal mullal."

Nähka istus õnnelikuna Juulimemme tiigerliiliate kõrvale ja jäi suure looduse meistriteost ainiti imetlema. Ta tahtis liiliaid tänada kaunite õite eest ja nagu Juulimemmgi lilledega rääkida.

TULIPART

Peep Veedla

Veel kümnekonna aasta eest poleks osanud arvata, et Eestis tulipardi kohtamine enam mingi harukordne juhtum pole. See pigem hane kui parti meenutav eksoot on tavapärane pesitseja hoopiski Põhja-Aafrikas, Kesk- ja Sise-Aasias ning Kagu-Euroopas (Türgis, Kreekas, Bulgaarias ja Rumeenias) – seega oluliselt soojema kliimaga aladel kui meie kodumaa. Samas on seda lindu ilu pärast toodud mitmetesse Euroopa riikidesse ning nii on näiteks Venemaal, Ukrainas ja Šveitsis vangistusest põgenenud isendite baasil tekkinud uued kohalikud asurkonnad. Eks sealt siis võetakse ette huvirännakuid mujalegi ja nii nad siia satuvadki.

Tegelikult on esmane tulipardi kohtamine Eestis teada juba aastast 1869, mil sattus üks isend Lääne-Virumaal Selja rannikul küti kuuli ette ning seda isendit säilitatakse topisena Eesti Loodusmuuseumis siiamaani. Järgmine kohtamisjuhtum on teada aga alles 1977. aasta juulikuust, mil üht emaslindu vaadeldi Haapsalus kümne päeva jooksul. Järgmise kolmekümne viie aasta jooksul kohati tuliparti meil veel kuuel korral, kuid alates aastast 2013 juba stabiilselt igal aastal ja Eesti eri paigus. 2014. aasta juulis said paljud loodusesõbrad tervelt tosinat tuliparti jälgida paari nädala jooksul Tallinnas Pirita tee ääres, kusjuures kolme isendit

kohati ka Keri saarel. Aasta hiljem oli maist septembrini juba seitse kohtamisjuhtu eri Eesti paigus. Mullu juulis-augustis kohati tuliparte aga juba kaheksas paigas Harju-, Rapla-, Lääne-, Pärnu- ja Ida-Virumaal. Seega just neil suvekuudel tasub veekogude ääres tähelepanelik olla, pole ju tuliparti üldsegi mitte raske ära tunda!

Tulipart on roostekarva sulestikuga, näiteks saksa keeles kannab ta roostehane ja soome keeles roostepardi nime. Inglise keeles on tal nimeks ruuge ristpart ja just ristpardiga, kellest ilmus lugu Hea Lapse 2016. aasta märtsinumbris, tulipart lähedalt sugulane ongi. Erinevalt rannikulinnust ristpardist ei pesitsegi aga tulipart mererannikul ja isegi suurtest siseveekogudest hoiab eemale. Talle meeldib pesitsuspaigana hoopiski sisemaa oma väikeste veesilmadega. Mitmekülgse toidu armastajana upitab tulipart toitu otsida – nagu meile hästi tuttavad sinikael-pardidki – madalast veest, kust aastaringselt leiab nokka nii taimset kui loomset toitu. Omapäraks on tulipardil aga see, et ta toitub nii päeval kui ka öösel.

Erinevalt rannikulinnust ristpardist ei pesitsegi aga tulipart mererannikul ja isegi suurtest siseveekogudest hoiab eemale. Talle meeldib pesitsuspaigana hoopiski sisemaa oma väikeste veesilmadega.

Oma sugulase ristpardiga sarnaselt pesitseb tulipartki kõikvõimalikes õõnsustes, olgu selleks siis looduslikud puu- või kaldaõõnsused või ka hooned ning tehispesad. Nagu veelinnud ikka, viib ka tulipart oma tibud kohe pärast koorumist vette, kus ühinetakse teiste tulipardiperedega, kui neid lähikonnas leidub. Tõsi, ristpartidega analoogset lastesõimede süsteemi tulipartidel pole. Juulis-augustis on noored tulipardid juba lendama õppinud ning nende vanematelgi seetõttu vaba aega laialt käes, mistõttu võibki neid meie kantigi sattuda. Ehk tänavu veel rohkem kui mullu? Ja kui siin pole õnne mõnd tuliparti kohata, tasub Euroopas reisides linnaparkides tähelepanelik olla, küllap siin-seal neid ikka näha on. Juttu illustreerivad fotod tegin mullu sügisel Assooridel San Migueli saarel.

Fotod: Peep Veedla

MÜSTILINE LUKSUMINE

Hull Teadlane
Tartu Ülikooli muuseum, hullteadlane.ut.ee

Oleme kõik igapäevaelus ootamatult luksuma hakanud. Vahel läheb luksumine ise üle, teinekord vappud tükk aega ja miski ei aita. Aga mispärast me üldse luksume ning kas selle vastu leidub imerohtu?

Luksumine tekib kahe elundi koosmõjul: peaaju närviärrituse ja sellele reageeriva vahelihase kokkutõmbel. Meie kümnes peaajunärv ehk uitnärv kontrollib vahelihast ja kogu hingamist. Vahelihas ehk diafragma eraldab rinna- ja kõhuõõnt ning teeb hingamise võimalikuks. Uitnärvi ärrituse tagajärjel tõmbub vahelihas krampi, tekivad järsud etapilised diafragma ja roiete vaheliste lihaste kokkutõmbed. Need tekitavad rindkereõõnes negatiivse rõhu, mis omakorda põhjustab kiire ja tahtmatu sissehingamise. Sissehingatav õhk põrkab vastu suletud häälepaelu ning tekitab omapärase luksatusheli.

Luksumisega käivad kaasa ütlused ja müüdid: luksujat räägitakse taga, luksuja on alla teinud. Teadlased peavad luksumise üheks põhjuseks välistemperatuuri järsku muutumist. Näiteks kui inimesel hakkab õues äkki külm, võib ta hakata luksuma. Kiirustades söömise või joomise tagajärjel võidakse samuti luksuma hakata.

Luksumisest lahti saamiseks on pakutud palju erinevaid nippe. Mõnele inimesele aitab luksumise vastu see, kui juua klaasist tagurpidi vett, teisele hinge kinni hoidmine, kolmandale veel miski muu. Valdavalt on õpetatud, et tähelepanu tuleb suunata millelegi muule: veejoomisele, hinge kinnipidamisele jne. Ometi töötavad need tänuväärsed trikid vaid pooltel kordadel. Põhjus on selles, et tegelikult raviv tähelepanu juhitakse eesmärgilt kõrvale.

Oletatakse, et luksumise lõpetamiseks on tarvis ärritunud uitnärvi rahustada. Siinkohal tulevad mängu inimese aju seniseletamatud, maagilised omadused ja üllatav kihlveotrikk.

Paistab, et just tähelepanu juhtimine luksumisele ning järgmise luksatuse ootamine ravivad imekombel selle nähtuse hetkega.

Minu sõber ütles, et tema sõber pakub kõigile luksujatele 1000 eurot nende järgmise luksatuse eest. Ja mõelda vaid, mitte kellelgi pole õnnestunud seepeale enam luksuda! Alguses ma seda ei uskunud. Ütlesin luksudes, et mina saaksin kindlasti tuhat eurot oma järgmise luksatuse eest. „Aga luksu siis!" ütles mu sõber. Ma ei luksunud enam.

See kihlveotrikk on niisugune palju põnevust pakkuv nähtus, et selle täielikuks selgitamiseks ja tõena võtmiseks on tarvis veel palju uurimistööd teha. Aga oletuslikult, juhtides tähelepanu järgmisele luksatusele ja seda kõigi oma meeltega pingsalt oodates, me kas rahustame maha või taaskäivitame uitnärvi, mis seepeale vabastab vahelihase.

Ka kõikide muude meetodite puhul on tähtis see osa, mil inimene ootab, kas äsja läbi viidud trikk läks läbi – kas tuleb järgmine luksatus. Paistab, et just tähelepanu juhtimine luksumisele ning järgmise luksatuse ootamine ravivad imekombel selle nähtuse hetkega.

Seega, kui Sa järgmine kord luksuma hakkad, siis proovi seda nippi. Võid mõelda, et kui Sa ühe korra veel luksud, siis saad kirjutada Hullule Teadlasele, et tema imerohi ei aidanud.

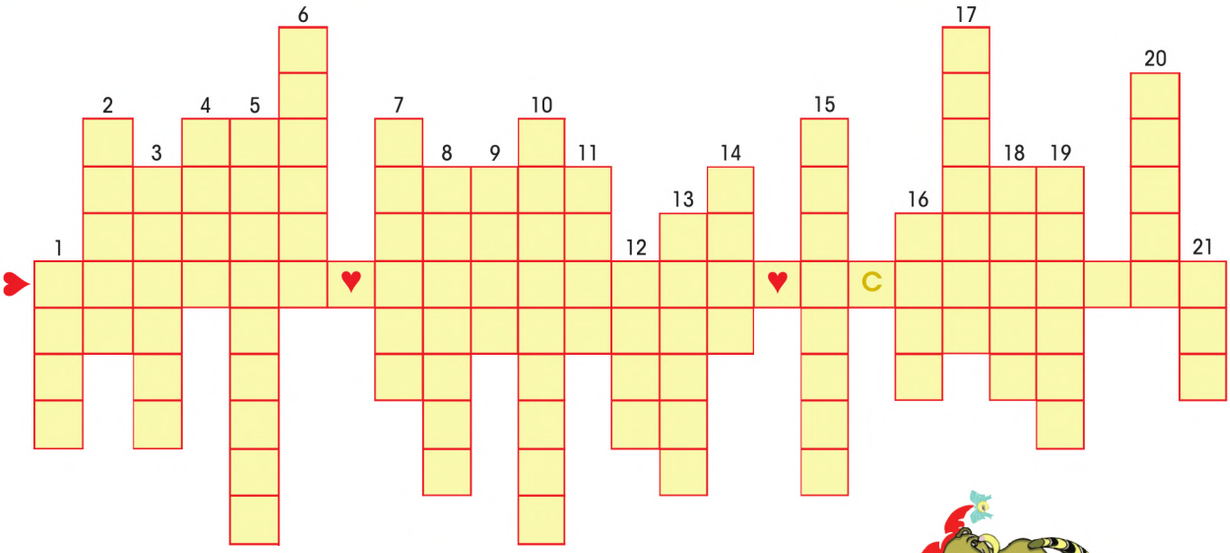

VANAD HEAD EESTI MÕISTATUSED

Ristsõna koostamisel kasutasin raamatut „Üle õue õunapuu" (1955)

Mõistatused on seotud kõigega, mis meie ümber: linnud, loomad, puud, põõsad, pillid jne.

1. Neli andjat, neli kandjat, kaks koerakaitsjat, üks parmupiits?
2. Tuhat-tuhat, sada-sada, ühe korraga lööb maha?
3. Keha kerge kepike, pea suur saunake?
4. Neli nipijalga, kaks kikikõrva, suur pikk tolu-lolu?
5. Siidilõngast seotud, kullalõngast kootud, istub ilma ääre peal?
6. Siberikud, säberikud, mäe küljes kükitavad?
7. Üks uks minna, viis kambrit käia?
8. Ora ees, käärid taga, kerakene keskel?
9. Kargan kuival, olen vees – olen mõlemal pool mees?
10. Suure õuna suurune, penikoorma pikkune?
11. Nina niki-riki, kõrvad kõki-rõki, saba rilli-ralli?
12. Harakas aidas, saba väljas?
13. Lagi all, lagi peal, lae peal lauldakse?
14. Meil must, teil must, igas peres ise must?
15. Esiti valge kui lumi, pärast kui haljendav rohi, viimati verev kui veri, lastele magus kui mesi?
16. Tirk-tork teed mööda, mirk-mark maad mööda, kribinal-krabinal kuuse otsa?
17. Must, kui ronk, aga ronk ei ole. Mürab kui härg, aga härg ei ole. Lendab, kui lind, aga lind ei ole?
18. Silmad paneb nutma, aga südant ei liiguta?
19. Liha tantsib nelja raudtaldriku peal?
20. Hommikul sünnib, õhtul sureb?
21. Pikem puist, pikem maist, madalam, kui maarohi?

Vanasti just selliseid mänge lapsed mängisidki: lausuti vanasõnu ja mõistatati mõistatusi.
Aga mida teevad lapsed tänapäeval? Vastus ongi ristsõna lahendus.

Koostas **Karoliine Krepp** Ala Põhikoolist

OSAVNÄPP

JUUNINUMBRIS TEMBUTAS TRÜKIKRATT!

Kes tähelepanelikult luges meie juuninumbrit, see imestas kindlasti, miks Osavnäpu leheküljel oli Lully Gustavsoni kenade tikitud rahakottide piltide ja lõigete juures hoopis rosettkäevõrude tegemise õpetus, mis kuulus mainumbri meisterdamislehekülje juurde. Tuhat vabandust! Toimetusele märkamata oli seekord pääsenud tembutama trükikratt, kellele meeldib selliseid karutükke teha. Avaldame nüüd vigade parandamise korras selle õige rahakoti meisterdamise õpetuse ja hoiame hoolega silmad lahti, et trükikratt enam tembutama ei kipuks.

VÄIKE RAHAKOTT

Suvel on rohkesti vabaõhu pidusid. Sa tahaksid paljudest osa võtta. Sind kutsuvad tantsud, mängud, kiiged ja sõpradega koosolemise rõõm. Ei ole mõnus tantsida, kandekott käes või seljakott seljas. Kuid õpilaspiletit ja raha ei riski sa valveta jätta. Mobiilikotikese meisterdamist ma Sulle juba õpetasin, kuid õmble endale ka üks väike folgipidude rahakott, mis mahuks rahvariideseeliku või jaki salataskusse või mõnda teise väikesesse taskusse.

Meisterda see käsitöövildist või mingist tugevamast, soovitavalt mittehargnevast riidest. Lõika kott välja ja voldi lõikel olevate murdejoonte kohalt kokku. Õmble võrdlemisi tihedate nööpaugupistetega kokku koti küljed ja äärista samasuguste pistetega kõik ülejäänud servad. Kokkuõmblemiseks kasuta kahekordset värvilist iirisniiti. Rahakoti ääre võid palistada ka ääre kantimise paelaga või kaunistada dekoratiivse paelaga. Et rahakotike veel armsam oleks, kaunista see litrite ja pärlitega või koguni tikandiga. Kinniseks võiks olla suurem trukk, nööp või ragi. Soovin sulle lõbusaid suveüritusi, uusi oskusi ja ustavaid sõpru!

Lully Gustavson

Marta Poolakese Kalmetu põhikooli 8. klassist

MA EI TEA…

Ma tihti ei tea,
mida tegema peaks.
Ma tihti ei tea,
kas vastust ma teaks.

Ma tihti ei tea,
kas õigesti mõtlen.
Ma tihti ei tea,
mida välja ütlen.

Kristel Kuldkepp Olustvere põhikooli 8. klassist

RAHA JA NÄLG

Kui sind huvitab raha
ja sa suurt tahad,
siis tööta, et veri on väljas,
muidu lõpetad näljas,
ei käi väljas ega näe ilusaid värve,
iga pisem asi kulutab närve.
Nii et loo moraal:
KES EI TÖÖTA, see ei söö!

MICHAEL DOUGLAS
LAURENCE FISHBURNE
MICHELLE PFEIFFER
HANNAH JOHN-KAMEN
WALTON GOGGINS
MICHAEL PEÑA
EVANGELINE LILLY
PAUL RUDD
MARVEL STUDIOS
SIPELGAMEES JA VAPSIK
KINODES 6. JUULIST

Disney · PIXAR
IMELISED 2
KINODES 3. AUGUSTIST
EESTI KEELES
DISNEY PRESENTS A PIXAR ANIMATION STUDIOS FILM "INCREDIBLES 2" ORIGINAL SCORE BY MICHAEL GIACCHINO
PIXAR ANIMATION STUDIOS
ORIGINAL SOUNDTRACK AVAILABLE FROM Walt Disney Records
EXECUTIVE PRODUCER JOHN LASSETER
PRODUCED BY JOHN WALKER, p.g.a. NICOLE PARADIS GRINDLE, p.g.a.
WRITTEN & DIRECTED BY BRAD BIRD
Disney
©2018 DISNEY/PIXAR
Distributed by WALT DISNEY STUDIOS MOTION PICTURES INTERNATIONAL

KINGITUS EMALE

ERILINE KINGITUS

Selle aasta emadepäev oli kuidagi erilisem. Tänavu kinkisin ma oma emale Sokisahtli sokid kirjaga „PARIM EMA". Ta oli selle üle väga õnnelik ja imestunud. Ah et miks, küsite. No neid sokke ei müüda igal pool, sain need Tartust ja selle üle ema imestaski, millal ma need soetasin. Tundsin, et see kingitus ja kokkuvõttes ka emadepäev oli hästi õnnestunud.

Karolin Surva Türi põhikooli 6.a klassist

KORDALÄINUD PÄEV

Kui ma olin nelja aastane ja käes oli emadepäev, pidin olema vanaema juures. Mäletan, et olin pettunud, et ei saa emale midagi viia. Vanaema elukoha ümber oli palju põlde ja mulle jäid silma mõned taimed. Korjasin neid hästi palju, sain kokku põneva kimbu. Mäletan, et üks neist oli raudrohi. Olin enda üle väga uhke ja kohe, kui ema tuli, andsin talle kingi üle. Alguses ema ehmus, aga oli ikkagi rõõmus ning võttis kimbu vastu. Ta pani lilled vaasi, ent mäletan, need närbusid ikka suhteliselt ruttu...

Kui ma seda meenutan, hakkan kohe naerma, samas on hea tunne, et küll ma olin leidlik, julge ka.

Emadepäev kaheksa aastat hiljem. Esmalt läksin lillepoodi ja ostsin emale lilli, pärast seda teisest poest kooki. Kuna oli kiire, kutsusin ema järele. Ma peitsin asjad kotti ja nii me sõitsime. Kodus ulatasin kingid emale ja ta silm lõi särama. Sel päeval ootas mind ees veel jalgpallivõistlus. Mul juhtus äpardus, sain käetrauma, seega ise ei saanud võistelda ja läksin vaatama. Võit tuli Türile 2:0. Täielik kordaläinud päev! Olin igati rõõmus ja mul oli väga hea tunne.

Kameron Pukka Türi põhikooli 6.a klassist

Mari Liis Siil Puurmani Mõisakoolist

Aiki Alviste

KINGIKSIN EMALE VASIKA

Minu emale on kõige toredam kingitus vasikas. Minu ema töötab karjalaudas. Iga vasikas, kes sünnib, on emale kingiks. Olen emale tihti laudas abiks. Vasikad on nii armsad!

Aiki Alviste Puurmani mõisakooli 4. klassist

Berit Vaino Laeva Põhikoolist

LEMMIKLILLED BOTAANIKULE

Kaks aastat tagasi tegime emaga minu botaanikust vanaemale kingituse. Selleks oli üks tema lemmiklilledest ampel, mida olime eelnevatel aastatel näinud, ent vanaema ei raatsinud seda osta. Minul tuligi see meelde ja pakkusin idee välja, et nüüd võiks selle vanaemale emadepäevaks kinkida.

Kui me siis lilledega vanaemale külla läksime, hakkas vanaema meid nähes naerma. Nimelt oli ta just eelmisel päeval samasuguse lilleampli endale soetanud.

Need taimed on kenasti vastu pidanud ja puhkevad juba mitmendat aastat õide, nii ka sel kevadel.

Sergo Miljan Türi põhikooli 6. a klassist

Kai ja Mai

KAI, MAI JA LEIUTAJATEKÜLA

KAI ja MAI: Tere! Meie oleme Kai ja Mai ja elame Leiutajatekülas! Meie oleme õed!

KAI: Leiutajatekülas ei hakka kunagi igav, siin juhtub iga päev midagi põnevat. Näiteks jänes Lembit, kivide keele professor ...

Pidustused lepatriinu Uku platsil

MAI: ...tahtis kõigepealt saada põõsaste keele professoriks, aga jäi tervelt kaheks päevaks takjapõõsasse kinni!

KAI: Mina tahan ise seda lugu rääkida! Lembit jäi takjapõõsasse kinni ja hakkas pärast seda hoopis kivide keele professoriks. Kivid on rahulikud ja soliidsed. Nüüd oskab Lembit peaaegu kõiki maailma kivide keeli.

MAI: Aga siis kohtus ta väga vana kiviga, kelle keelt ta ei mõistnud. Lembit arvab, et see võib olla koguni maailma kõige vanem kivide keel.

KAI: Ära sega kogu aeg vahele! Lembit heitis Leiutajateküla jänestemajas voodisse pikali, pani salapärase kivi enda kõrvale padjale ...

MAI: ... ja ütles, et enne ei tõuse, kui võõras keel selge. Aga nüüd on minu kord rääkida! Kärbes Jaagu armas naisuke Ruta pidi eile Riia linnast tagasi tulema. Ruta käis seal vanaema sünnipäeval. Suur armastus ajas Jaagu puu otsa vaatama, kas Ruta juba tuleb.

Haige kärbes Jaak sõpradega

KAI: Jaak kukkus põmdi puu otsast alla!

MAI: Ära sega, praegu on minu kord! Jaak kukkus alla ja arvas, et nikastas ja väänas jala välja ja murdis sääreluu vähemalt kolmest kohast katki.

KAI: Ja Bruno ja Lotte viisid Jaagu doktor Ave juurde!

MAI: Jälle sa segad! Avet ei olnud kodus ja Jaak jõi seal kogemata valet rohtu, Klausi rännupisiku mikstuuri.

KAI: Ja seepeale tahtis Jaak otsekohe minna ümbermaailmareisile.

MAI: Sa kohe pead kogu aeg vahele rääkima! Kas sa ei või üks sekund ka vait olla?

KAI: Aga sina rääkisid mulle ka vahele!

MAI: Mina lihtsalt täpsustasin.

KAI: Aga mina jälle korrigeerin.

MAI: Teate, me ei jõua nii pooltki sellest rääkida, mis Leiutajatekülas sel suvel toimub! Sest me kohe peame omavahel vaidlema!

KAI: Ema ütleb küll, et tüdrukud, ärge kogu aeg vaielge, aga me kohe ei saa teisiti.

MAI: Mõnele meeldib jäätist või kommi süüa, aga meile meeldib vaielda.

KAI: Te peate ikka ise tuleme Leiutajatekülla, siis näete oma silmaga, mis siin kõik juhtub.

MAI: Näiteks eile juhtus niisugune asi, et ...

KAI: ...kuueaastane Kristen Norden ehitas koos isaga vanade jäneste aitamise tooli ja kinkis selle Leiutajateküla jänestele! Oi, kuidas jäneste vanaemad ja vanaisad rõõmustasid!

MAI: Ja meie Kaiga hakkasime lapsehoidjateks, kui Giovanni ja Julia tantsuvõistlustele läksid! Me pidime hoidma nende beebit Garibaldit.

KAI: Me hakkasime kulli mängima ja Garibaldi kukkus poriloiku. Pesime ta puhtaks ja riputasime nöörile kuivama.

Väike Kristjan uute sõpradega

Professor Lembit

MAI: Pärast tuli välja, et see oli hoopis Garibaldi kaisurebane.

KAI: Aga kärbes Jaak ...

MAI: Ei räägi kõike ette ära! Tulge kohale ja siis näete ise!

KAI: Tulge jah! Oma silm on kuningas!

Kai ja Mai jutu kirjutas üles **Janno Põldma**

HELI LÄÄTS (1932–2018) HELGI SALLO (1941)

Heli Lääts

Foto: Eesti Teatri- ja Muusikamuuseum

Jaak Urmet

Seekord siirdume muusikamaailma. Heli Lääts ja Helgi Sallo on kaks lauljat, kelle puhul võib kõhkluseta öelda, et nad on ennast laulnud eesti muusika ajalukku. Läätse aktiivsem lauljaelu jäi 1950-ndate ja 1980-ndate vahelisse aega, Sallol 1960-ndate ja 1990-ndate vahele. Seejuures oli sopran Sallo võrdselt silmapaistev ja populaarne nii popmuusikas kui ka ooperi- ja operetimuusikas, seevastu kui metsosopran Lääts oli oma aja eesti popmuusika suurimaid tähti.

Vahel on tore võtta ette üks artist või bänd ning koostada selle lauludest endale täiesti isiklik paremik. Ühel päeval võtsin ette selleks **Heli Läätse**. Tema laule on uuemal ajal CD-del rohkelt välja antud ja neid leiab küllaldaselt ka *YouTube*'ist, nii et kuulamist on palju. Sain Läätse parimatest parimaid pika rea:

„Ei me ette tea", „Värvilised vankrid", „Oma laulu ei leia ma üles", „Kuujõgi", „Muinasjutt", „Kõik saame mureli-puudeks", „Tsirkus", „Tänav, pink ja puu", „Kaunid baleriinid", „Kolm Karjala polkat", „Lind ja laps", „Mööda teed", „Kuhu küll kõik lilled jäid?" ja kõige tipuks loomulikult *„Mängi kord veel"*.

Suurem osa neist on *YouTube*'ist kohe leitavad, nii et igaüks võib nende osas oma hinnangu kujundada. Heli Lääts oli oma aja popmuusika – ehkki sellist mõistet toona ei kasutatud – täht. Öeldi „estraadimuusika", „kergemuusika" või „levimuusika". Aga mõte on sama. Popmuusikaga on muidugi nii, et iga uus kuulajate põlvkond kipub eelmiste põlvkondade lemmikuid ära unustama, tundub ju, et see on mingi vanaaegne muusika, kus enam ei ole midagi „poppi". Tänapäeval on kõige popimateks nimedeks välismaal kindlasti Rihanna, Adele, Taylor Swift, Sia, Beyoncé, kui rääkida naislauljatest, ja Eestis Liis Lemsalu, Birgit, Hedvig Hanson, Kadri Voorand, Eeva Talsi, Kerli, Elina Born... Kui need lauljad – ja tõesti kõik suurepärased ja vinged lauljad – kõrvaklappides sumisevad, siis ei saa keegi imestunult küsida, et misasja sa kuulad.

Aga täpselt samamoodi olid 1980-ndatel popimast popimateks naislauljateks välismaal Madonna, Kylie Minogue, Annie Lennox, Bonnie Tyler ning meie maal Anne Veski, Kare Kauks, Marju Länik. Popimast popim ei ole võimalik olla kaua aega järjest. Kuid alatiseks võib jääda popmuusika klassikasse. Nii Heli Lääts kui ka Helgi Sallo olid näiteks 1960-ndate ja 1970-ndate Eestis sama tuntud ja hinnatud, nagu tänapäeval Eeva Talsi ja Birgit. Ei Lääts ega Sallo ole ammu enam popimast popid, kuid nende laulud on alatiseks eesti popmuusika- ja tegelikult üldse muusikaklassikas. Tänase popmuusika taga jääb alatiseks olema ka möödunud aegade popmuusika – kas või ABBA, The Beatles'i, Elvis Presley' ja Frank Sinatrani välja. Või kaugemalegi. „Barokk oli oma aja rokk!" on öelnud kuulus eesti muusik Andres Mustonen.

Niisiis, rääkides Heli Läätsest, räägime eesti kunagisest popmuusikast. Milline laulja oli Lääts ja mille poolest tema laulud eesti muusikalukku jäävad? Esmalt on muidugi vaja juttu teha Läätse häälest ja maneerist. Tema hääl oli väga jõuline ja tugev, samas väga helisev, õhuline, lendlev, puhas, selge. Jõuline ja puhas on hääle puhul kombinatsioon, mis võib anda võrratuid elamusi, ja Läätse puhul ka andis, kuula kas või näiteks laulu „Tänav, pink ja puu". Teiseks – ikka seesama jõulisus, tugevus, võimsus... Millegipärast tundub Läätse laule kuulates, nagu kuulaks *peaaegu* rokki. Ehkki see ei ole ju rokk, siin ei ole elektrikitarre ega tümisevaid trumme. Aga jõud, mida kiirgab Läätse häälest ja maneerist, on väga sarnane sellele jõule, mida sisaldab rokkmuusika. Et see nii on, sellest annab tunnistust ka fakt, et Läätse 1967. aasta laulust „Oma laulu ei leia ma üles" tegi oma versiooni *metal*-bänd Metsatöll.

Kolmas Heli Läätse laulude iseloomulik joon on see, et nende sõnad on tihti hästi luulelised, neis esineb muinasjutulisust, fantaasiat, unenäolisust, neis on kujundlikke ütlemisi, sageli jäädakse neis malbelt möödanikku meenutama või millegi üle mõtisklema. Tema laulude sõnad on ikka tublisti tummisemad ja sisukamad kui poplaulude sõnad tavaliselt, olgu siis praegu või pool sajandit tagasi.

Päikesekiir end pesema tõttab,
virgumas linn, ta unised teed.
Hommikutund me unenäod võtab –
armunud paar saab kingiks need.

(„Lind ja laps", sõnade autor Heldur Karmo)

Kõik saame murelipuudeks
sooja sinise laotuse all.
Murelikroon saab me huultest,
sõrmed murelijuurteks all.
Pungad hõõguvad õiteks...s

(„Kõik saame murelipuudeks", sõnade autor Mari Vallisoo)

Veel ühte sõna on Heli Läätse puhul tarvis nimetada, ja see sõna on meile kõigile tänapäeval väga tuttav – Eurovisioon. Seda üle-euroopalist lauluvõistlust peetakse juba 1956. aastast peale, ning kui viimased paarkümmend aastat on justkui tavapärane, et Eurovisioonil kõlavaid lugusid väljaspool seda enam eriti kuulda ei ole, siis oma algusaegadel oli Eurovisioonil ette kantu popmuusika vallas kõva sõna. Eesti popmuusikas tekkis komme Eurovisioonil kõlanud hitte

Esmalt on muidugi vaja juttu teha Läätse häälest ja maneerist. Tema hääl oli väga jõuline ja tugev, samas väga helisev, õhuline, lendlev, puhas, selge.

kiiresti eesti keelde tuua ja siingi hitiks muuta. Selles lõi usinalt kaasa Heli Lääts, aastail 1962–1982 laulis ta eestikeelsena koguni 17 Eurovisioonil kõlanud laulu, nende seas rida võidulaule. Sel moel, Heli Läätse ja teiste siinsete lauljate kaudu, jõudis väga palju euroopa tolle aja kvaliteetset ja head popmuusikat Eestisse, muutudes eestikeelsena juba osaks eesti kultuurist.

Seda võeti lausa mänguliselt, üritati nii, et eelmisel õhtul Eurovisioonil kõlanud lugu, eeskätt muidugi võidulugu saaks juba ühe ööga eestikeelse kuue, järgmisel päeval stuudios sisse lauldud ja veel samal päeval raadios rahvale ette mängitud. Kuulsaim näide on kindlasti 1971. aasta Monaco võidulaul „Un banc, un ambre, une rue", mis jõudis juba järgmiseks õhtuks Heli Läätse repertuaari pealkirja „Üks tänav, pink ja puu" all. Ajalehes Postimees on 17. mail 2002, pealkirja „Heli Lääts laulis akna Euroopasse" kandvas artiklis sellest juttu tehtud järgmiselt: „See lauluvõistlus lõppes öösel kell üks televaatajaile, mitte Heli Läätsele ja Peeter Saulile. Dirigent Saul helistas Heldur Karmole ja küsis, kas ka tekstimeistril sai kõik linti võetud. „Kuule, hakkan seda üles kirjutama, tee sina tekst," kuulis Karmo torust dirigendi häält. Öötöö – Saul sai nootidega maha hommikul kella 6 aegu. „Petka, tekst on valmis!" tuli õige pea ka Karmo kõne. Laul valmis, Lääts ootel. Eesti Raadio estraadiorkester alustas Eurovisioonijärgse päeva pärastlõunal, Lääts laulis laulu ära ning õhtul kõlas see juba Päevakajas."

Peeter Saul, Heli Läätse abikaasa oli Eesti Raadio estraadiorkestri dirigent, Heldur Karmo on eesti üks parimaid poplaulusõnade-meistreid. Esimene kirjutas kuulmise järgi noodi maha, teine kribas kiiresti sõnad, asjaga tegelesid tipptegijad, Lääts oli võrratu solist, Sauli orkester silmapaistev, viis oli hinnaline välismaa kaup niigi – ja eestikeelne laul, mis nii sündis, võis kuulduda originaalist isegi parem. Läätsel oli võimalus teha lauljana koostööd, kas otse või kaudselt, oma ala tippudega Eestis ja väljaspool Eestit, loomulikult on see laulja jaoks suur vedamine ja õnn. Kokku oli Läätse repertuaaris läbi aegade 300 laulu ligi. Laulmine ei olnud talle harrastus või kõrvaltegevus, vaid tõsine töö – elutöö

Helgi Sallo

Foto: Eesti Teatri- ja Muusikamuuseum

Helgi Sallo on meie jaoks hästi teada kindlasti teleekraanilt – juba 1993. aastast peale ehk siis veerand sajandit mängib ta seriaalis „Õnne 13" Almat. Ja kes siis seda sarja ja Almat ei teaks! Teha veerand sajandit kaasa niisuguses väärikas teleseriaalis, küllap oleks see üksigi suurkuju-vääriline töö ja saavutus, aga Sallo puhul on see ainult osa elutööst. Enne Alma kehastamiseni jõudmist oli ta kolmekümne aasta jooksul laulja. Lauldes võrdselt hästi nii estraadilaule kui ka peenemaid palasid. Ajavahemikus 1960-ndatest kuni 1990-dateni oli ta eeskätt solist Estonia ooperiteatris, tegi kaasa umbes poolesajas ooperis, operetis või muusikalis. Muusikalis „Mees La Manchast" oli tal võimalus koos laval olla kuulsa Georg Otsaga, üks ta tuntumaid rolle on kindlasti muusikalis „Viiuldaja katusel", kus tema partneriks oli näitleja Jüri Krjukov. Lastele on ta mänginud Pipi Pikksukka Ülo Vinteri muusikalis, kehastanud Mary Poppinsit ja Kunksmoori.

Popmuusikas lõi Sallo kaasa peamiselt 1960-ndatel, ja võludes publikut oma sillerdava hääle ja päikselise olekuga, laulis ta kuulsaks hulga ajatuid hitte. Paremik neist võiks välja näha näiteks selline:

Lastele on ta mänginud Pipi Pikksukka Ülo Vinteri muusikalis, kehastanud Mary Poppinsit ja Kunksmoori.

„Olematu laul", „Sulle kõik nüüd ütlen", „Lõppenud on päevad", „Sõit pilvelaeval", „Kordan sinu nime", „Kollase liblika suvi", „Armastus on hõbeniit".

Mõlemat siinset suurkuju, Läätse ja Sallot koos, duetis, võib kuulda laulus „Rongisõit". Lääts kehastab selles ema, Sallo tema väikest tütart, nad sõidavad rongis linnast maale, väike tütar muudkui uurib ja küsib, ema aina vastab, selline kelmikas ja armas laul (sõnade autoriks Otto Roots):

Kas meie rong on juba päris maal,
kus kasvab kaer ja kaal? –
Ei, alles järvekallas, armas laps,
ja lennujaamaplats.

Helgi Sallo on armastuse muusika ja laulmise, näitlemise ja lavaelu vastu edasi andnud ka oma tütrele Liina Vahtrikule – kes on õppinud näitlejaks, mänginud Von Krahli Teatris ning mitmetes filmides ja telesarjades (nt filmides „Jan Uuspõld läheb Tartusse" ja „Päevad, mis ajasid segadusse", sarjades „Riigimehed" ja „Naabriplika"). Aga laulda oskab Helgi Sallo tütar Liina samuti igati veenvalt, 2015. aasta sügisel osales ta TV3 telesaates „Su nägu kõlab tuttavalt", pääsedes nelja parema hulka. Ühes intervjuus on ta rääkinud muusika kohta oma elus nõnda: „Muusika on alati mu ellu kuulunud, kuid ma ei ole end väga ühe või teise stiiliga sidunud. Olen kuulanud tehnomuusikat, kui koristan, siis panen Rammsteini plaadi mängima. Ja kui tunnen, et nüüd on vaja nutta, kuulan Wagneri „Tannhäuseri" avamängu." Ja lisanud, et ema lauludest kütkestab teda enim „Kordan sinu nime": „Seda kuulates tean, et mõistan seda naist. Saan temast lihtsalt igal tasandil üha uuesti ja paremini aru."

Võib tunduda, et popmuusika elab ainult tänases päevas ja minevikku ei mäleta, aga nii see siiski ei ole. Isegi kui kunagised staarid ei kõla enam ammu edetabeleis, ulatuvad nende mõjud sinna endiselt, kas või sellegi tõttu, et tänased staarid ei ole ju tulnud tühjale kohale, ka nemad on laulmisega alustades kedagi fännanud ja matkinud, millestki innustust, mõjutust saanud.

Kindamustritest kangelasteni

Epp Petrone raamat **„Meie Eesti”,** mille juurde kuulub ka sama pealkirjaga **töövihik**, on mõeldud küll meie kodumaad tutvustama mudilastele, kuid küllap leidub siin põnevat ka suurematele lastele. Autor uurib ja kirjeldab koos oma tütre Annaga nii Eesti ajalugu, maakondi, kindakirju, metsi, tähtpäevi kui ka kangelasi. Töövihikus ja raamatuski leidub kohti, kus lugeja saab ka oma käe külge panna ja joonistada nii rahatähti kui ka iseennast. Kunstnik **Piia Maiste** imeilusad pildid annavad raamatule veel väärtust juurde!

Kollid, kes ei kollita ega lollita, vaid õpetavad tähti

Kui sul on väike õde või vend, kes peab lugemaõppimist igavaks ettevõtmiseks, siis võiksid talle tähti tutvustada **„Kolliaabitsa”** abil. Ukraina kirjaniku **Maria Žutšenko** raamatus muutis lõbus nõid kõik tähed kollideks, kes **Inna Tšernjaki** joonistatud piltidel ennast naljaviluks tutvustavad. Näiteks on koll Lull tegelikult lõbus tolmurull, zoopargis töötav Zuzi aitab Z-tähte selgeks saada, Ärtsu aga tahab närvi minemata äri teha. Värsid tõlkis Leelo Tungal, raamatu kirjastas **Helios**.

Pöörased seiklused annavad puhkusele jumet

Kirjastuse **Tammerraamat** kordustrükina avaldatud **Ilmar Tomuski** suvejutustus **„Pöörane puhkus Parakatkus”** on saanud **Urmas Nemvaltsilt** uued lahedad illustratsioonid ning nüüd on veel lõbusam kaasa elada isa, ema ja kahe poja seiklustele ja sekeldustele talus, kus pole ei internetti ega ajalehti. See-eest leidub onu Antsu talu läheduses karusid, kes tulevad uusasukaid uudistama… Pere jaoks, kes algul oli lootnud puhata Hispaanias Costa del Soli liivasel rannikul, näib algul metsade rüpes elamine üpris närvesööv, kuid pikapeale õpitakse maaeluga suurepäraselt toime tulema. Kuna kirjanik pühendas raamatu kõigile isadele, kes veedavad puhkuse koos perega, siis võiksid teost ka oma isale laenata.

Kolm venda ja internetita talu

Meelike Saarna „Kolmepoisisuvi” pajatab samuti poiste suvepuhkusest, ning tegevuski toimub maakohas, kus üheteistkümnese Kristjani pahameeleks pole ei jalgpalliväljakut ega internetti. Peatselt seitsmeseks saava Kaarli ning kahe ja poole aastase Konradi jaoks pole pettumus nii suur, sest tegelikult on tädi Anni ja onu Juhani talus ka üht-teist vahvat – näiteks kodujänesed ning magusad herned, mida saab otse peenralt võtta. Ja nagu selgub, saavad osavad käed ka jalgpalliväljaku rajamisega hakkama. Suvesündmustele aitavad kaasa elada **Pille Tammela** mõnusad pildid.

Lugu suurest põnevast pargist ja väikesest tüdrukust

Põnevates paikades on alati tore käia, kuid eriti vahvad on jalutuskäigud siis, kui ollakse mitmekesi ja arutatakse saadud muljeid omavahel. Kirjanik **Elo Viiding** võttis raamatut **„Margaret ja Kadriorg”** kirjutades pargirännakutele kaasa lisaks fotokunstnikule ja kunstiajaloolasele ka oma väikese tragi tütre, kelle teadmistepagas täienes kadestamisväärselt kiiresti. Kes aga raamatu läbi loeb, see saab niisamuti osa nii Kadrioru ajaloost, muuseumidest, Jaapani aiast kui ka igasugustest salapärastest kohtadest. **Ly Lestbergi** fotod ja **Lilli-Krõõt Repnau** joonistused aitavad neid paiku meelde jätta ja tulevikus ära tunda.

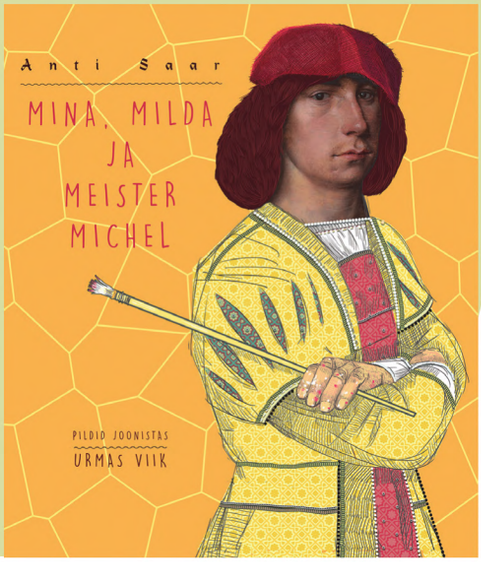

Kaunis kunstiraamat väikestele ja suurtele

Kui pead oma perega plaani, mida huvitavat võiks suvel teha, siis võtke Tallinnas olles kindlasti kavasse ka käik Kadriorgu ja Kumu külastamine. **8. juunist kuni 16. septembrini** on seal nimelt võimalik vaadata eesti päritoluga maailmakuulsa maalikunstniku **Michel Sittowi** (umbes 1469 – 1525) isikunäitust. Selle andeka, omal ajal Euroopa õukondades kõrgesti hinnatud kunstniku looming taasavastati Teise maailmasõja eel, kuid tema umbes 20 maalist koosnev looming asub laiali pillutatuna maailma suurimates muuseumides – Louvre´is, Londoni ja Washingtoni rahvusgaleriides ja mujal, ning Kumus eksponeeritud eksponeeritud töödest sai Sittowi esimene isikunäitus.

Just näituse avamise eel ilmus **Anti Saare** raamat **„Mina, Milda ja meister Michel"**, mille illustreeris **Urmas Viik** ning millest saavad nii lapsed kui ka täiskasvanud teada üht-teist Michel Sittowi elust ja loomingust.

Siinkohal avaldame sellest teosest väikese katkendi, mis pajatab Mildast ja ta vennast, kes tänu oma kunstiajalootudengist onule saavad vanaaegsest kunstielust teada igasuguseid huvitavaid asju.

•••

Pugesime diivanile, võtsime kunstiraamatud ligi, ja Teet jätkas lugu nagu ehtne muinasjutuvestja.

„Mööda maad või mööda merd, hobuste või laevaga, aga igatahes jõudis noor Michel viieteistaastaselt kuulsa Brugge maalikunstniku Hans Memlingi töökotta. Isegi kui tunnistame, et Michel oli väga andekas ja osav, pidi see tema jaoks olema suur vedamine, sest Memling oli tuntud ja hinnatud kunstnik, kelle käe all oleksid kindlasti paljud kunstnkuhakatised oma oskusi arendada tahtnud. Oma osa selles vedamises oli ilmselt ka tutvustel: Michel oli isa poolt sakslane ning seda oli ka Memling, kuigi üks tuli Tallinnast ja teine tegutses Brugges.

Suurte meistrite õpipoisteks saadigi harilikult kümne- kuni kolmeteistaastaselt. See oli kasulik kõigile: noored said vanadelt näpunäiteid, vanad aga said puhata tüütumatest töödest. Ja kes kellele selle koostöö eest maksis, sõltus olukorrast: vahel sai õpipoiss meistri abistamise eest tasu, vahel aga, kui meister oli kuulus, tuli tasuda hoopis õpipoisi vanematel. Loogiline, eks ole?"

Meie Mildaga noogutasime.

„Õpipoiss elas sageli meistri katuse all ja üsna tihti lõppes asi sellega, et õpipoiss kosis meistri tütre endale naiseks – muidugi alles siis, kui oli oma aastad ka sellina ära teeninud ja kui meister teda siis tütre vääriliseks hindas.

Esimesel aastal õpipoisil joonistamiseks mahti ei jäänud, maalimisest rääkimata. Hommikust õhtuni pidid nad jahvatama kivimeid ja segama saadud pulbritest kokku erinevaid värve, pidid toonima pabereid, meisterdama pintsleid ja maalimiseks ette valmistama puutahvleid. Tol ajal enamasti maalitigi puutahvlitele ning nende ettevalmistamine oli aeganõudev töö ja lausa omaette teadus. Kõigepealt lihviti puualus siledaks, et see pinde ei ajaks, ning siis kaeti see mitme kihi loomanahkadest keedetud liimiga, et värv puidule paremini peale jääks. Alusvärvi ehk krundi saamiseks segati liimi sisse kipsi või kriiti. Ka sellega võõbati puutahvlid mitu korda üle, et muster lõplikult ära peita. Maalimiseni jõudis meister alles siis, kui kõige viimane aluskiht oli kuivanud ja pind uuesti siledaks lihvitud. Korralikult ette valmistatud pinnale oli kunstnikul ja ta abilistel mõnus maalida ja sellised maalid pidasid ka paremini ajahambale vastu. Muide, kui nende raamatute pilte uurite, võite mitmeil neist märgata pisikesi mõrasid..."

„Jaa!" meenus Mildale. „Kohe näitan." Ning ta otsis üles pildi tollest kavala näoga naisest, kes meenutas veidi meie klassijuhatajat. Nüüd vaatasin minagi pilti terasemalt ja nägin, et klassijuhataja peenikeste sõrmedega käed olid pragunenud nagu meie maavanaisal, kui ta unustab neid kreemitada. Samasugused praod katsid aga ka klassijuhataja roosa jumega nägu.

„Neid mõrasid nimetatakse krakelüüriks," teatas Teet. „Enamasti tekivad need aja jooksul paratamatult, aga osalt on nendes süüdi ka tormakalt ette valmistatud alused. Memlingi tööd on isegi hästi säilinud."

© Anti Saar

KIVID

Lully Gustavson

Kivi on üks üllatuslik looduse kingitus. Kividele omistatakse isegi ravivat toimet.

Kui oskad kivi vaadelda, võid temas leida sarnasust linnu, looma ja isegi inimesega. Bulgaarias käisin paigas, mida nimetati lausa kivimetsaks. Neid kive oli seal kõrgeid ja madalaid, pakse ja peenikesi. Nad olid kui sambad või mingid põnevad ehitised. Nad paiknesid lähestikku ja neid oli kõikjal tihedalt koos.

Tavaliselt ma toongi igalt reisilt kaasa mingi kivikese, sest igal kojutoodud kivil on midagi jutustada. Eriti uskumatu, kuid armas lugu on mul seotud Siberimaalt Angara jõe äärest leitud kiviga. Angara jõega on seotud mitmed kaunid legendid ja südamlikud lood. Ka see, mis juhtus minu leitud kiviga, on midagi imelist. Olime Nukuteatri ning mitmete teiste kollektiivide ja solistidega Eesti kultuuri tutvustaval suurüritusel Siberimaal Irkutskis. Ühel päeval viidi meie trupp Angara jõe äärde. Imetlesin kaunist Angarad, kui järsku märkasin oma jalgade ees leivapätsiga sarnanevat kivi. Ainult et selle otsast oli tükike ära murtud. Võtsin selle kivi kätte ja äkki tundsin, et ma pean ta kaasa võtma. Kui hakkasime tagasisõiduks valmistuma, saabus buss teise nukutrupiga, kes läks omakorda Angarad imetlema. Selles trupis oli ka minu hea sõber. Näitasin talle oma „leivapätsi". Õhtul saime sõbraga hotelli juures kokku. Ta kutsus mind oma tuppa. Laual oli tema leitud kivi. Uskumatu, kuid see oli minu kivi murdunud pool! Me panime pooled kokku ja nendest sai tervik. Ja meistki said abikaasad. See kivi on meie kodus alati aukohal.

Sisusta sinagi mõned suvepäevad kividega. Ehk on mõnel sinu kivilgi midagi jutustada. Vaatle neid ja leia, ehk saad nendest midagi huvitavat kokku panna. Võib-olla isegi värvida – kas lepatriinuks või päevakoeraks… Kuid tegelikult on kivid ju värvimatagi ilusad.

Soovin sulle põnevat ja õnnelikku suve!

KORGITRIKK

Mustkunstnik **Ande**

Potiste laste tähelepanu pälvis kuulutus poe teadetetahvlil „OTSIME KOLMEKS NÄDALAKS MAASIKAKORJAJAID! PALK VASTAVALT TULEMUSELE!" Selle vastu, et suvel veidi taskuraha teenida, ei olnud lastel mitte kõige vähematki. Ja kui esimene maasikaorjamise päev kätte jõudis, võis seda Potiste kooli kokkutulekuks pidada.

Palaval päeval maasikavagude vahel kummardamine oli küll kurnav, ent laste näod olid siiski valdavalt naerul. Tegu oli ju nagu päris töömalevaga kohe! Ja kuigi põllud olid sõpru täis, sai sel suvel laste suurimaks sõbraks veepudel. Päike paistis lausa kõrvetavalt, nii et iga natukese aja tagant tormati kaevust oma pudeleid täitma. Pärast kosutavat sõõmu või värskendavat veesõda võis töö jälle jätkuda.

Kui päevatöö tehtud, oli mõnus suure tamme all lesida ja niisama juttu puhuda.

Ümberringi vedeles hulganisti tühje veepudeleid ja pudelikorke. Lembit lasi pilgu laisalt üle nende käia ja teatas: „Peaks need pudelid kokku korjama..."

Teised ümisesid nõustuvalt, ent püsti tõusta ja ennast liigutada ei viitsinud keegi.

Äkitselt süttis Lembitu silmis kaval tuluke: „Teeks väikese võistluse? Kui mina kaotan, siis koristan ise kõik ära. Kui aga võidan, siis koristavad need, kes kaotasid."

Lapsed olid muidugi skeptilised – Lembitu vigureid ei kippunud keegi usaldama.

Pärast mõningast kaalumist olid Peerend, Alli-Enn ja Leiger nõus Lempsiga võistlema ning poiss asus reegleid selgitama: „Siin ümberringi on terve hunnik erinevaid pudelikorke, osa õiget pidi ja osa tagurpidi. Nüüd teeme nii, et mina pööran selja ja teie poole üldse ei vaata. Peerend, sina võid pöörata nii palju korke ümber kui tahad. Ühte korki võid mitu korda ka pöörata, ükskõik, kui mitu. Ja Leiger, sina teed iga kord plaksu, kui Peerend mõne korgi ümber pöörab. Nii, Peerend, ja kui sa oled lõpetanud, katad omal vabal valikul ühe korgi kätega kinni. Siis tulen ma tagasi ja proovin ära arvata, kas sinu käe all olev kork on õiget pidi või tagurpidi."

Krõõt ja Alli-Enn korjavad maasikaid

„Aga mida mina teen?" küsis Alli-Enn.

„Sina kontrollid, et ma sohki ei teeks ega piiluks," juhendas Lembit.

Tüdruku valvsa pilgu all astus Lemps eemale ning pööras teistele selja. Peerend asus Leigeri plaksude saatel usinalt korke ümber pöörama ja kattis siis ühe hoolikalt kinni.

„Seda Lembit küll ära ei arva," oli poiss veendunud.

Ent ometi ta eksis – kui Lemps tagasi jõudis, lasi ta vaid hetkeks pilgu üle platsi käia ning teatas siis veendunult, et Peerendi käe all olev kork on tagurpidi. Ja täpselt nii oligi.

Kuidas Lembit seda tegi?

Ka ilma igasuguse trikita oleks Lembitul olnud päris hea võimalus võita – tõenäosus, et ta vastab õigesti, oli ju 50:50. Nii et kui soovid suuremat muljet avaldada, võid trikki kohe ka korrata. Kui arvad kolmest korrast kolm või viiest korrast viis õigesti ära, siis see ei saa ju enam juhus olla.

Ja eksida Lembit tõesti ei saanud. Enne selja pööramist oli ta üle lugenud kõik korgid, mis olid tagurpidi. Seejärel luges ta kokku kõik korrad, millal Peerend korke ümber pööras – ehk siis kõik plaksud, mida Leiger tegi – ja liitis need loetud korkide arvule.

Kui tulemuseks oli paarisarv, pidi ka tagurpidi korke olema paaris arv. Ja vastupidi – paaritu arvu puhul pidi ka tagurpidi korke olema paaritu arv. Seekord sai Lembit tulemuseks 24, mis tähendas, et tagurpidi korke peab olema paarisarv.

Tagasi laste juurde tulles luges ta kõik nähtaval olevad tagurpidi pööratud korgid üle ning sai neid kokku 7. Seitse on teatavasti paaritu arv, mis tähendab, et üks tagurpidi kork pidi olema Peerendi käe all peidus. Kui nähtaval oleks olnud paarisarv tagurpidi korke, oleks pidanud järelikult Peerendi käe all olev kork olema õiget pidi. Pea meeles, et ka null on paarisarv!

Thomas Scheileke

Sandra Vungi retseptid ja fotod

Ma olen terve suve hoolega veemõnusid nautinud. Igal võimalusel olen käinud värskendavas vees ujumas ja oma aerusurfilauaga sõitmas. Pärast seda on kõht alati hirmus tühi ja nõuab midagi hästi toitvat. Seekord tutvustan teile ühte imelist leiutist – kikerhernejahu. Kui muidu tehakse jahusid teraviljadest (näiteks nisu-, kaera-, tatra-, rukkijahu), siis kikerhernejahu on tehtud hoopis kaunviljadest ehk kikerhernestest. Mina olen seda põnevat jahu kohanud näiteks Coopis ja Maksimarketis. See on suures kiloses pakis ning peale on kirjutatud „TRS" või „PaPa". Soovitan soojalt jahujahile minna, sest sellega saab köögis imesid korda saata. Las ma tutvustan lähemalt.

Kikerherne-sibulaomlett

Klassikaline omlett on valmistatud kanamunadest, see omletike siin valmib aga kikerhernejahust ja veest. Uskumatu, kuidas üks kollane jahu saab käituda munaga nii sarnaselt ning tulemuseks on hästi toitev roog, mida meie sööme mitu korda nädalas. Eriti hea on see näiteks leiva peal koos tomativiiluga, niisama külmalt näksides või näiteks randa kaasa võttes. Lihtne valmistada ka!

- **3 kuhjaga sl kikerhernejahu**
- **½ tl soola**
- **8 sl vett**
- **1 väike sibul**
- **punt värsket maitserohelist (nt. tilli, rohelist sibulat ja basiilikut)**
- **2 sl õli**

Sega kikerhernejahu soolaga. Lisa vesi ja sega, kuni tekib ühtlane kreemjas omletitainas. Haki sibul peenikesteks ribadeks ja maitseroheline väikesteks tükkideks. Lisa sibulaviilud ja hakitud maitseroheline omletitainale. Sega kõik korralikult läbi. Aja väiksem pann kuumaks. Lisa õli ning kaabi kogu omletitainas pannile kuuma õli sisse. Aja omletikuhi pannil lusikaga ühtlaselt laiali, et jääks ilus ümmargune omlett. Prae mõned minutid (ilma kaaneta!) ja seejärel keera omlett ümber (soovitatavalt õhukese pannilabidaga). Prae veel paar minutit ja eemalda kuumus. Lase natuke jahtuda, lõika ja serveeri.

Praekartulid „munaga"

Ma usun, et nii mõnigi teist on söönud munaga praetud makarone või kartuleid. Jällegi tuleb appi see salapärane kollane jahu, mis koos veega segades kõvasti muna meenutab. Kui tahad eriti „munast" lõhna ja mekki, lisa tavalise soola asemel musta soola. Siis on juba tegu põneva köögikeemia katsetusega. Tavalised praekartulid muutuvad tänu „munamassile" hoopiski toitvamaks.

- **4 – 5 keskmist keedukartulit**
- **3 sl õli vastavalt maitsele soola**
- **3 kuhjaga sl kikerhernejahu**
- **½ tl (musta) soola**
- **8 sl vett**

Nipp! Kartulite asemel saad sama rooga valmistada ka keedumakaronidega. Koori kartulid ja viiluta. Aja pann kuumaks ja vala sinna õli. Lisa viilutatud kartulid ja vastavalt maitsele soola. Prae paar minutit, sega ja prae veel natuke, kuni kartulid on krõbedad ja kuldpruunid. Samal ajal vispelda kikerhernejahu (musta) soola ja veega läbi. Vala segu praadivatele kartulitele. Prae paar minutit. Nüüd keera kartulid ümber. Ära muretse, see kupatus ei jäägi üheks tükiks, vaid laguneb. Peaasi, et omlett teiselt poolt ka küpseks. Kui oled kartulid ümber keeranud, kata pann kaanega ja prae veel minut-paar.

tonn
valguse tagasi-peegeldaja
Portugali pealinn
ihne, liiga kokku-hoidlik
hobuse-raua-kujuline täht
2. noot
Helmut
Rooma number 1002
Eve
trepi osa
meeter
parkimis-plats
suur näitus-laat
Piret
teenuseid kasutav isik
esimene koer kosmoses
ajakiri ...Laps
Ahto
nelja ukse ja kolme istmereaga kinnine sõiduauto
valge puiduga lehtpuu
Õnne
tuhm rohekas-kollane riie
Loomingu Raamatukogu
ehtne; reaalne; tegelik
õue tehtud tuli
madala säärega kummik
aar
Inna
vedrunõel
tähestiku esimene täht
Päikesest kolmas planeet
«... jõel"
Mait Metsanurga ajalooline romaan
Erika
Prantsusmaa pikim jõgi
ennäe
Aili
Ursula
polaar-aladel elav rahvas
piisavalt
vaal
vene keeles
kääri-tatud jook
täpiga täht
tegu, toiming; toimik
Kati
esmaspäev
Rooma number 2
kolmapäev
ignoreerin
Aare Laanemets
aasta
Edgar Valter
keelpilli osa
Nord
...võetud
umbropsu välja mõeldud
Rooma number 6

Ristsõna koostas Ilmar Trull

Vastus saada toimetusse enne **10. augustit 2018!**
Parimatele auhinnaks „Minul on" CD.

VÄIKE JUULIRIIN

Mõistatuse koostas Ande

1. Tuliparti kohati Eestis esimest korda aastal
a) 1969
b) 1869
c) 2009

2. Liiliasorte on maailmas aretatud üle
a) 3500
b) 35
c) 350

3. Lottemaaa Leiutajatekülas tegutseb kivide keele professorina
a) jänes Lembit
b) kärbes Jaak
c) rebane Giovanni

4. Teadlased peavad üheks luksumise põhjuseks
a) liigset söömist
b) rutakat joomist
c) välistemperatuuri järsku muutumist

5. Tartu Mänguasjamuuseumis on praegu näitus
a) Mängime sõbraga
b) Mängime sajaga
c) Mängime sajuga

6. Misso Vabatahtliku Pääste embleemil on
a) sinine lõvi
b) koera käpajälg
c) põdrapea

7. Indias valmistatud maailma suurim T-särk valmistati
a) plastpudelitest
b) papptaldrikutest
c) kilekottidest

8. Aastal 1971 valmistatud esimeste Uno kaartide väljamõtleja Robbins oli ametilt
a) joonestaja
b) juuksur
c) insener

Õiged vastused leiad sedasama ajakirja tähelepanelikult lugedes! Nende vahel, kes saadavad õiged vastused toimetusse enne 10. augustit 2018, loosime välja LAHEDAID RAAMATUID!
NB! E-posti teel saabunud vastused lähevad loosi ainult siis, kui sõnumis on kirjas ka **vastaja tavapostiaadress või kooli nimi!**

NAERU-USS

*

Okassiga läheb juuksurisse.
Juuksur palub tal peegli ette istuda ning küsib: „Missugust soengut te seekord sooviksite?"
Okassiga mõtleb veidi ja teatab siis: „Paluksin siilipead!"

*

Väike sajajalgsepoiss kurdab oma emale: „Emme, uus king hõõrus mu jalakanna katki!"
„Mitmenda jalaga see õnnetus sul juhtus?" küsib sajajalgsemamma.
„Ei oska öelda," teatab poiss, „ma oskan ju lugeda ainult kümneni…"

*

Keskaegne lõvi püüdis kinni keskaegse raudrüütli – katsub teda mitmelt poolt käpaga ning pahandab: „Jälle üks lihakonserv, mida on võimatu avada!"

*

Leopard kurdab silmaarstile: „Doktor, mulle oleks vist vaja uusi prille – iga kord, kui ma oma abikaasat vaatan, ilmuvad mu silme ette mingisugused täpid."
„Mis seal imestada – sa oled ju leopard," lohutab arst.
„Jah, aga mu abikaasa on sebra…"

*

Toonekurg lendab pikemat aega linna kohal, kandes nokas vanaätikest. Lendavad tunni, lendavad teise – lõpuks ütleb ätike kurele: „Kas tead, toonekurg, mulle näib, et me oleme lootusetult ära eksinud!"

*

Jänesepoeg uurib oma ema käest: „Emme, ütle, kuidas ma sündisin? Kas mind leiti kapsa alt?"
„Ei, pojuke," raputab ema pead. „Sina oled meil eriline – sind leiti hoopis mustkunstniku kübarast!"

*

Kaks varest istuvad puu otsas ja saadavad pilguga reaktiivlennukit, mis lendas vilisedes üle nende peade.
„Sa vaata, kuidas kihutab!" kiidab üks varestest.
„Mis tal üle jääb," arvab teine. „Sina kihutaksid ka niiviisi, kui sulle tuli saba alla tehtaks!"

*

Hiirepoeg teeb koos emaga õhtust jalutuskäiku. Korraga märkavad nad eemal lendavat nahkhiirt.
„Vaata, emme, ingel!" hüüab hiirepoeg.

*

Miks ei tohi kassi arvuti ligi lasta?
Sellepärast, et ta on juba mitu hiirt alla neelanud.

*

Miks konnad hoiavad mootorrattaga sõites suud pärani?
Sellepärast, et neile rohkem kärbseid suhu lendaks.

Dianna Vössotskaja Mustamäe Laste Loomingu majast

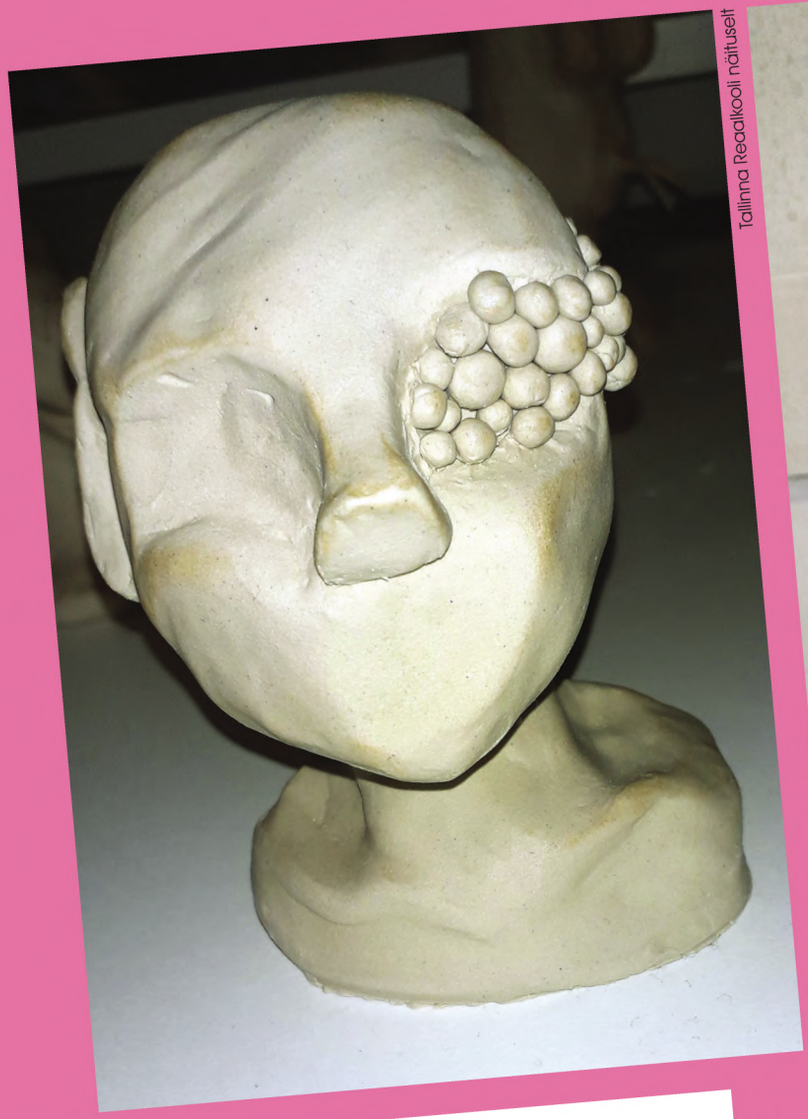

Tallinna Reaalkooli näituselt

Leiutas ja kogus **Jüri Paet**

PAETISME

Tähtis pole võit, vaid võidusumma.
Elukindlustus ei taga veel igavest elu.
Raha ei tee kedagi õnnelikuks. Eriti neid, kellel seda napib.
Kui ei ole surmatõbi, elad vanaks nagu kõbi.
Poksis kehtib rusikareegel.
Turvalisuse tagamiseks tuleks ehitada ümmargusi maju. Nii ei saaks oht nurga taga varitseda.
Kui sääsed alluksid dressuurile, saaks vereülekandejaam nendega koostööd teha.
Kas indiaanirühm maiad olid magusa armastajad, et neil selline nimi on?
Selgeltnägijate tuleproovil on selgelt näha, et mingit tuld seal ei ole.

• • •

Kui on veel midagi kaotada, siis pole veel kõik kadunud.
Ela nagu oskad, kui ei suuda elada nagu tahaks.
Kõik on meie endi kätes, sellepärast ei tohigi käsi rüppe lasta.
Paljud tahavad osta seda, mida on ainult üks eksemplar.
Kõlagu muusika igas kodus, välja arvatud naabrite juures.
Laste suvelaager on parim viis ema puhkuseks.
Ärge valetage inimestele rohkem kui nad suudavad uskuda.
Tuli, nägi, ostis.
Ma olen kandnud oma mantlit juba nii kaua, et viiel korral on see moes olnud.

Meremuuseum saatis lapsepõlveeksperdid suvevaheajale

Igal sügisel kutsub meremuuseum 9 –12aastasi lapsi kandideerima lapsepõlveekspertide töörühma. Eksperdid kohtuvad neli korda aastas koolivaheaegadel, et saada lähemalt teada muuseumitööst, vaadata näitusi ja proovida käed-külge lahendusi ning anda tagasisidet ja teha kaugemalegi ulatuvaid julgeid ettepanekuid.
Sel hooajal tõsteti saladuseloori muuseumi plaanidelt, mida oodata 2019. aasta sügisel avatavas Paksus Margareetas. Lapsed üllatasid kuraatoreid nii mõnegi küsimuse ja soovitusega, mis olid kantud lihtsast loogikast ja teadatuntud tõest: lihtsuses peitub võlu.
Viimane kohtumine juunis viis eksperdid merele muuseumi uurimislaevaga Mare, mille kapten Vello Mäss rääkis allveearheoloogi tööst. Lapsed nautisid ilusat ilma ning seekordseks ülesandeks oli unistada lahendustest Lennusadama välialal.
Et seekordsest kohtumisest toodi positiivsena enim välja tegevusi õues, võib järeldada, et väliala arendamine on õige suund.
Sellest, et lapsed hooaja jooksul muuseumielu hindama olid õppinud, annab aimu mitme lapsepõlveeksperdi soovitus rajada Lennusadama vastas olevasse lagunenud kasarmuhoonesse veel teinegi muuseum.

14.-16.08 LINNALAAGER
"LAEVA ELU, ELU LAEVAL. MUSTA LIPU ALL"
LENNUSADAMAS

- Räägime ohtudest ja mereröövlitest vanal ajal ja tänapäeval
- Kohtume Mereväe tuukrigrupi ülemaga
- Katsetame RS Quest svertpaatidel purjetamist
- Hea ilmaga teeme purjelaevaga Hoppet mereretke Aegnale!

8-13 aastastele lastele mõeldud linnalaager toimub eesti keeles, kuid oodatud on ka vene emakeelega lapsed.

Osalustasu **85 eurot**

Hind sisaldab toitlustust 3 korda päevas, laagri sümboolikaga T-särki, põnevaid kohtumisi, seiklusrikkaid mänge ja laevareise Meremuuseumi lastelaagris!

Lisainfo: booking@meremuuseum.ee, 6200 550 (E-R 9-17), lennusadam.eu

Fotod: Mart Laul

Meenutus mullusest loovuslaagrist

Lõikuskuu loovuslaager Tallinnas

Eesti Teatri- ja Muusikamuuseum kutsub 8 – 12-aastasi lapsi 13. – 16. augustil **loovuslaagrisse**. Laste loovust ja eneseväljendusoskust arendavad mängulised tegevused muuseumikeskkonnas ja lavalise liikumise õpitoad koreograaf Helena Piheli juhendamisel. Neljanda laagripäeva lõpuks valmib meeleolukas etendus vanematele ja sõpradele. Rohkem infot ja registreerimine kodulehel **www.tmm.ee**.

TEE SEDA, MIDA ARMASTAD!

Nimi: Inger Fridolin
Kool: Tallinna 32. keskkooli 11. klass
Elukoht: Viimsi vald
Vanus: 19aastane.

• **Palun räägi oma hobist!**
Olen laulja ning laulukirjutaja. Tegelen nii kitarri- kui klaverimänguga, põhiliselt enda laulude saateks. Peale selle olen jalgpallitreener Martin Reimi Jalgpallikoolis ning treenin jalgpallihuvilisi tüdrukuid.

• **Mis teeb sulle su hobi huvitavaks?**
Minu jaoks on huvitav ennast väljendada läbi muusika ja panna oma mõtted lauludesse. Kindlasti teevad ka erinevad esinemised muusiku elu huvitavaks. Iga esinemine annab uue kogemuse ning emotsiooni.

• **Kus sa seda õpid?**
Suur osa tuleb kodust, kuna terve meie pere tegeleb muusikaga. Laulude kirjutamist ning kitarriõpinguid alustasin ise 15aastaselt.

• **Kes on sinu eeskujud?**
Minu eeskujuks on briti artist Ed Sheeran. Tema laule kuulates hakkasin ise ka muusikat kirjutama. Eestis on NOËP ja Mari Jürjens, kes mind inspireerivad. Kõige enam inspireerib mind minu ema.

• **Oled sa pidanud millestki loobuma ka seoses laulmisega?**
Veel pole olnud selleks vajadust. Loodan, et ei tule ka.

• **Millised on su saavutused selles?**
Konkursil Noortebänd 2017 finaali pääsemine. Olen ka esinenud erinevatel sündmustel ja erinevates paikades, näiteks Intsikurmu talifestivalil, Terevisioonis. 2017 võitis minu laul „Again" Raadio 2 „Aasta demo" tiitli.

• **Milliseid hobisid sul veel on?**
Minu hobiks on olnud pikka aega jalgpall, sellest on nüüdseks saanud aga töö. Meeldib tegelda ka fotograafiaga, õpin multimeedia klassis.

• **Kellena sa tulevikus tahaksid jätkata?**
Tulevikus tahaksin jätkata ikka muusikuna ja minna ka välismaale ennast täiendama.

• **Mida ütleksid lõpetuseks?**
Tee seda, mida armastad, ja ühel päeval naeratab õnn sinu õuel!

Ingeriga vestles **Anna-Maria Uulma**

„Hotell Transilvaania 3: Koletuslik puhkus"

SUVIIIIII!

Nüüdseks on kõik ilmselt juba sellega ära harjunud, et ka meil siin Eestis võib päike paista rohkem kui päeva korraga ning sellepärast pole mõtet kinokülastust edasi lükata. Kuna ka meie siin võtame väikese suvepuhkuse, siis tuleb tänases numbris korraga ette võtta nii juulikui ka augustikuu kinokava. Hakkame pikema jututa peale.

Superkangelased on lahutamatu osa tänapäeva kinomaailmast, neist kõige rohkem aga sel kevadel 10. sünnipäeva tähistanud Marveli Kinouniversum, mille kaudu on saanud meile tuttavaks Raudmees, Thor, Hulk, Must Panter ja paljud teised. Juuli alguses vallutab maailma kinod nende 20. seiklus **„Sipelgamees ja Vapsik"**. Pärast seda, kui Raudmehe ja Kapten Ameerika ümber moodustusid eraldi leerid, peab Sipelgamees Scott Lang (Paul Rudd) vastutama oma valikute eest, istudes koduarestis, kus loendab päevi oma karistuse lõpuni. Ta ei taha midagi kuuldagi supekangelastest ega üliinimlikest ohtudest, aga peab siiski tegudele asuma, et aidata sõpradel lahendada minevikust esile kerkinud ohtlik mõistatus.

Sootuks teistsugused seiklused ootavad aga animafilmis **„Hotell Transilvaania 3: Koletuslik puhkus"**. Dracula läheb koos oma suguvõsaga puhkama luksuslikule koletiste kruiisilaevale, et hotellikülastajate eest hoolitsemise asemel hoopis suve nautida. Kuid unelmate puhkusest saab õudusunenägu, kui selgub, et laevas peitub saladus, mis võib kõik koletised maamunalt pühkida! Tegelastele andsid hääle Ott Sepp, Märt Avandi, Herman Avandi, Pääru Oja, Taavi Eelmaa, Tiit Sukk, Maire Aunaste, Marilyn Jurman, Tarvo Krall ja paljud teised.

Tõenäoliselt kõige suuremate musklitega madinastaar Dwayne „The Rock" Johnson tegeleb oma uues filmis **„Pilvelõhkuja"** kõrghoonete turvalisuse tagamisega. Hongkongis aga leiab mees end olukorrast, kus ta on lavastatud süüdi maailma kõrgeima hoone süütamises ning lisaks kõigele on tema pere kuskil seal tipus veel pantvangis!

Vähemalt sama hoogne on tormakas animaseiklus **„Imelised 2"**, mille keskmes superkangelaste perekond, kelle kõik liikmed on varustatud üliinimlike võimetega. Pereema Helen saab ülesandeks taastada superkangelaste hea maine, aga isa Bob peab samal ajal sooritama kangelastegusid kodurindel koos Mimoosi, Välgu ja väikese Jussikesega, kelle supervõimed alles hakkavad avalduma. Loomulikult toimib kõik eesti keeles ning selle eest hoolitsevad Peeter Tammearu, Evelin Võigemast, Marko Matvere, Merit Männiste, Otto-Samuel Kahar, Elisabet Reinsalu ja paljud-paljud teised.

Lisaks Imelistele jõuab augustis kinno haarav joonismuinasjutt **„Röövitud printsess"**, põnev lugu armastusest ja võlukunstist. Peategelasteks vägeva võluri poolt röövitud printsess Mila ning teda päästma tõttav rändkunstnik Ruslan, kes unistab saada rüütliks. Nagu arvata võite, ei saa see teekond olema kerge.

Samuti seisavad silmitsi suurte probleemidega teismelised ulmepõnevikus **„Tumedad anded"**. Kui noorukitel hakkavad avalduma müstilised võimed, näeb valitsus neis ohtu ning nad saadetakse spetsiaalsesse kinnipidamisasutusse. 16-aastane Ruby, kelle võimed on teistest tugevamad, põgeneb ning ühineb rühma saatusekaaslastega, kelle eesmärgiks on leida endale ohutu pelgupaik, kus rahulikult edasi elada. Viimaseks filmiks on kahekümne tuhande aasta taha paigutuv seiklus **„Alpha"**. Selle peategelaseks olev noor poiss saab oma hõimu meestega esimest korda jahile mines raskesti viga ning jäetakse teiste poolt tarbetu koormana maha. Üksi oma ellujäämise nimel võideldes taltsutab poiss üksiku hundi, kellega koos üritab surmava talve üle elada.

Oeh, ainuüksi selle ülevaate kirjapanek võttis võhmale, mis veel siis saab, kui kõik need filmid ära vaatate. Septembrinumbriga on kergem, siis peab rääkima ainult ühe kuu filmidest. Millest täpsemalt, seda näete-loete juba järgmisest numbrist. Kena kinosuve!

Kinokuju

EMBLEEMID NENDE KANDJAD JA TÄHENDUSED

Markus Saksatamm

Meie turvalisuse nimel töötavatest päästjatest oleme ennegi juttu teinud. Eelmine sellekohane artikkel ilmus Hea Lapse eelmise aasta maikuu numbris. Paraku ei ole õnnetused vahepeal kusagile kadunud, kuigi, jah, igaüks meist võib nende ennetamiseks midagi ära teha – näiteks juhtida sõbra tähelepanu sellele, et ta unustas sõidukis turvarihma kinnitada või pista nutitelefon tasku, kui jalakäijana liigeldakse. Telefon on mõistagi asendamatu siis, kui tarvis abi kutsuda. Selleks tuleb valida number 112 ning anda rahulikult teada, mis juhtus ja millisel aadressil on abi tarvis (häirekeskus saab sinu telefoni asukohta ka positsioneerida). Ütle kindlasti oma nimi ja täida täpselt päästetöötaja korraldusi.

PÄÄSTEKOLLEDŽI embleemil oleva kuldse tähe igal tipul on oma tähendus: tunne, vaprus, ühtekuuluvus, tähelepanelikkus, vastupidavus, lojaalsus, osavus ja teadmised-oskused. Embleemil olevad must ja punane on suitsu ja tule, aga ka elu ja surma värvid. Kolledž kuulub Sisekaitseakadeemia koosseisu, sestap on embleemi südamikus kujutatud kõnealuse akadeemia risti. Tõrvik tähistab haridusasutust. Autorid Priit Herodes ja Peeter Randoja.

EESTI PÄÄSTEMEESKOND (Estonian Disaster Relief Team) loodi 1997. aastal. Meeskonnas on üle 200 liikme, kellest enamus töötab igapäevaselt päästeteenistuses ja haiglates, aga leidub liikmeid ka teistelt elualadelt. Igal aastal osaletakse rahvusvahelistel õppustel, et suurõnnetusteks igati valmis olla. Näiteks on käidud aitamas Indoneesias tsunami ja Pakistanis maavärina tagajärjel kannatanud inimesi. Embleemil on meeskonna nimi ja tormituuli trotsiv Eesti Vabariigi lipp, autoriks Mati Raidma.

EESTI PÄÄSTEKOERTE ÜHINGU embleemi allosas kujutatud oranžil sõõril asuv sinine kolmnurk on rahvusvaheline kodanikukaitse sümbol, mis võeti kasutusele 1949. a. Käpajälg tähistab mõistagi päästekoeri: need ei tohi karta kõrgust ega olla üleliia kurjad. Muide, päästekoeraks sobib iga tõug: pisemad rusude alt otsijaiks ja suuremad laiemate maa-alade läbi kammijaiks. Kui selline koer on kadunud inimese leidnud, jääb ta temast veidi eemale, et hädasolijat mitte hirmutada, ning annab koerajuhile haukumisega märku. Vahva ja vajalik värk!

SELTS EESTI VETELPÄÄSTE asutati 2000. aastal. Seltsi peamiseks eesmärgiks on veeohutusealaste teadmiste tõstmine. Organiseeritakse ujumiskursusi koolides, koolitatakse vetelpäästjaid. Embleemil ongi kujutatud lainetest paistvat päästerõngast. Käes on suvi, palun hoia rannamõnusid nautides ka väiksemal õel või vennal silm peal. Hoiad eks?

Eesti Vabariigis tegutseb 72 riiklikku ning üle 100 vabatahtliku päästekomando, kes töötavad selle nimel, et tagada meie turvalisust. Enne kui tutvustame väikest valikut nende embleemidest, palun tähelepanu: juba üle 80 aasta on siinmail tegeldud tuletõrjespordiga, mis arendab jõudu, kiirust ja meeskonnatööd. Peetakse maailmameistrivõistlusi, nii meestele kui ka naistele. Milles siis jõudu katsutakse? Näiteks 100 m takistusriba läbimisel ületatakse erinevaid takistusi ning ühendatakse võidu tuletõrjevoolikuid. Konksredeliga ronimine seevastu on julgust ning osavust nõudev ettevõtmine, nii turnitakse redelit aknalt aknale haakides kuni 4 korruse kõrgusele. Hargnemine mootorpumbaga on meeskondlik ala, kus igal sportlasel oma kindel ülesanne. Seitsmeliikmeline meeskond komplekteerib tuletõrjevoolikud ja täidab joatorude abil eemal asuva märklaua anumad, mille veega täitumisest annab märku signaallamp. On ka 4x100 meetri teatejooks, mis koosneb neljast etapist, kus joostakse, ületatakse keppredeliga takistusi ja kustutatakse pulberkustutiga tulekollet.

PÕLTSAMAA KOMANDO koosneb kutselistest päästjatest. Kuldsest kaheksaharulisest tähest, mille igal tipul on oma tähendus, me juba rääkisime. Embleemi südamiku moodustab Põltsamaa vapp, sellel hertsogikroon, mis viitab hertsog Magnusele, müürihambuline päis aga Põltsamaa linnusele. Aastaarv tähistab komando loomisaega. Embleemi on kujundanud Peeter Randoja.

KOHILA PÄÄSTEKOMANDO embleemil on kasutatud paljudes maades päästeorganisatsioone tähistava Malta risti elemente. Ka ristatud kirved viitavad tuletõrjele. Kesksele kohale on paigutatud Kohila valla vapp, mille on kujundanud Lembit Palm. Ka see komando koosneb kutselistest päästjatest.

KEHTNA PÄÄSTETEENISTUSE embleemil on kasutatud Kehtna vappi, mille autoriks Priit Herodes. Vapil kujutatud vares on nii kodu-, põllukui ka tarkuselind. Vares viitab ka Kehtna tuntusele põllutöö- ja hariduskeskusena. Pritsumehe kiiver ja ristatud kirved on rahvusvaheline tuletõrje sümbol. Tegu on vabatahtlike päästjatega, kes tagavad meie turvalisust oma vabast ajast.

KOSTIVERE TULETÕRJE SELTS on vabatahtlikest koosnev mittetulundusühing, mille embleemil leiame tavapäraste tuletõrje sümbolite asemel sootuks teistsuguse lahenduse: punane tähistab siin tuld ja sinine lõvi vett ning pritsumeeste vaprust. Lisaks päästeametile viitab vapikilbi punavalge kujundus ka Jõelähtme valla lipuvärvidele. Embleemi idee autoriks on Tarmo Uuselu. Hinne 5+!

MISSO VABATAHTLIKU PÄÄSTE embleemi südamiku moodustab Misso valla vapp. Põdrapea viitab legendile Pullijärvest, lainelõikes päis aga tähistab nii künklikku maastikku kui ka metsajärvi. Võrud märgivad Võrumaad ja tema rahvast. Seda kõike ümbritseb kuldne kaheksaharuline täht, päästjate tunnus.

RAE TULETÕRJE- JA PÄÄSTESELTSI embleemil kohtab taas päästeameti tähte, mille keskel Priit Herodese loodud Rae valla vapp. Tammelehed tähistavad kohalikku legendi pruudi-peiu tammedest. Mustad väljad ühenduses hõberistiga sümboliseerivad valla seotust esimese eestikeelse piibli ilmumisega, punased väljad ühes hõberistiga aga viitavad Harjumaale ning Rae valla nimele.

LOHUSALU PÄÄSTESELTSI embleemil leiame Keila valla vapilt pärit valge pügalristi, Põhjala rahvaste muistse sümboli, mille kuldne südamik sümboliseerib vaimsust ja jõukust. Leegid tähistavad kahjutuld ning embleemi punane värvus päästjate ohtlikku ametit. Igati täpne ja kõnekas kujundus.

Sellel mõne aasta eest tehtud fotol on Lokuta päästeringi noored, taustal kohaliku komando tuletõrjeauto. Kui mõned numbrid tagasi tegime juttu Vabadussõjas võidelnud soomusmasinaist, millest igaühel oma nimi, siis ka fotol olev auto kannab nime „Võsavillem", osaledes tihti metsatulekahjude kustutamisel. Võitlus leekidega nõuab suurt vaprust ning vastupidavust!

Aga nüüd kõrvad kikki: on olemas pääste noorteringid, mis tegutsevad iga komando või vabatahtliku päästeseltsi juures. Säärane ring, kus huviline omandab päästealased teadmised ja oskused, et ohuolukordi ennetada ning nende korral õigesti käituda, on mõeldud kõigile 7 – 19aastastele noortele. Organiseeritakse erinevaid huvitavaid üritusi, osaletakse ka tuletõrjespordivõistlustel nii Eestis kui ka välismaal. Nii et ära pabla – otsi lähim komando ning võta nendega ühendust!
Abi leiad lingist **https://www.rescue.ee/et/kodanikule/paeaesteala-noorteringid/**

T-särk tegi maailmarekordi

Kogu maailm on mures plastikujäätmete pärast: kilekotid ja plastpudelid kipuvad reostama nii maapinda kui ka ookeaniavarusi. Kuid nagu demonstreeris Indias tegutsev Plastindia Fond, on ka plastikut võimalik kasutada nii, et sellest ei teki mitte kahju, vaid hoopiski kasu.
2018. aasta jaanuarikuus Mumbais toimunud pressikonverentsil näidati nimelt maailma suurimat T-särki, mis on valmistatud… plastpudelitest! Särgi tegemiseks koguti tervelt 200 000 tühjaksjoodud plastpudelit. Nendest valmistatud plastkiududega tegeles 15 õmblejat ja 180 vabatahtlikku kaasalööjat tervelt kaks kuud. Igaüks kudus omajagu kangast ning hiljem õmmeldi need tükid kokku T-särgiks, mille suurus oli 96,86 x 69,77 meetrit. Teadagi poleks selline 4 tonni kaaluv särk mahtunud mingisse tuppa ega saaligi, sestap näidati teda Mumbai Goregaoni Spordiklubi kriketiväljakule laotatuna.
Pärast Guinnessi rekordite raamatusse jõudmist otsustati hiigelsärk korralikult üles harutada ning sellest valmistatud 10 000 T-särki kinkida vähekindlustatud perede lastele. Küllap rõõmustavad kingituse üle nii lapsed kui ka Mumbai puhkajad: enamjagu plastpudelitest korjati nimelt üles kohalikust supelrannast.

Hularõngastega matkama!

Hularõngad nõuavad osavust ja nõtkust ning nende abil saab väidetavalt nii kaalu langetada kui ka maailmarekordeid purustada. Hularõngaid keerutades pole küll kerge pikka maad läbida, kuid Californias, Santa Monicas elav ObaroEne Olitigbe ehk mister O sai 2017. aasta jaanuaris hakkama tervelt 152,52 meetri pikkuse vahemaa läbimisega, kusjuures treenitud keha ümber pöörlev hularõngas ei kukkunud maha mitte ainsalgi korral. Artistina tuntud mister O tunneb huvi ka teaduse vastu ja loodab tulevikus veel teisigi hularekordeid püstitada, näiteks võimlemisrõngastel turnides.

Spagetid ajavad uhkust taga

Maailma kõige pikem spageti- makaron valmistati Jaapani pealinnas Tokios 2010. aasta oktoobris. Pikkust oli sellel peenikesel makaronikesel 3,776 meetrit. Ega teda vist kerge patta panna ei olnud!
Pikima idamaise spagetinuudli autoriteks on aga hiinlased, kelle osavate käte all valmis tervelt 3,07848 meetri pikkune nuudel. Selle valmistamiseks kulus kokkadel 3 tundi, 40 kilo jahu, 26,8 liitrit vett ja pool kilo soola. Nuudlist, mis kaalus 66 kilo, saanuks kõhu täis vist terve koolitäis lapsi!

Sabarekord

Ketsal, teaduskeelse nimega *Pharomachrus mocinno*, on lõunamaiselt kireva kuuega lind, kes elutseb Lõuna-Ameerikas, Lõuna-Aasias ning troopilises Aafrikas. Eriti muinasjutulise välimusega on ketsalite papad, kes uhkeldavad sabasulgedega, mis paljunemisperioodil kasvavad silmatorkavalt pikkadeks. Ega neid sulissabu küll igapäiselt mõõdeta, kuid hiljuti nägid looduseuurijad Costa Rica lähedal erakordselt uhke hännaga lindu, kes lausa kutsus oma saba imetlema. Ja tõepoolest: kui tavaliselt on ketsalite sabasuled umber 40 cm pikad, siis kostariikalasest linnunoormees uhkeldas sabaga, mille pikkus oli tervelt 1,05 meetrit. Küllap ta leidis endale ka eriti efektse pruudi!

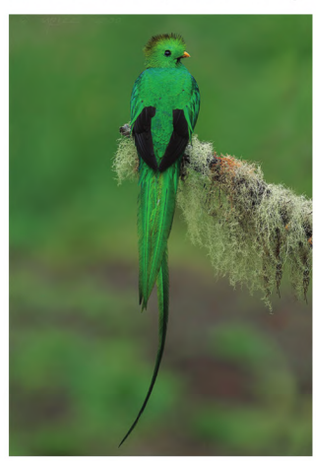

Thomas Scheileke

KARU NÄSSU SAADAB MÄNGUASJAMUUSEUMIST KIRJA

TERE, SÕBRAD!

Ma pole teile vist küll sada aastat kirjutanud. Või oli see kakssada aastat. Aeg läheb ju nii kiiresti, võibolla mõnel on mu nimigi juba meelest läinud. Mäletate ikka mind veel? Mina olen karu Nässu ja ma elan Tartus mänguasjamuuseumis. Ma olen see siniste silmadega karu. Tuleb vist nüüd meelde?

Mul on tuttavaid karusid, kes ütlevad, et nojah ... mis sul seal muuseumis viga, muudkui istud aga Karumajas ja mängid kabet. Aga ega see kõik ei ole sugugi nii. Hommikuti ma tõusen vara-vara üles, et kontrollida, kas päike on tõusnud. Muidugi ta tõuseb alati, aga ma vaatan ikka üle. Siis ajan üles meie kõige tähtsama karu, kelle nimi on Lilleläpp. Siis me hakkame koos askeldama ja vaatame, et kõikidel muuseumi kappidel oleks klaasid ilusti ees ja et kõik mänguasjad oleksid oma kohtadel. Hommikul kell 11 peab ju kõik juba valmis olema, et külalised saaksid muuseumisse tulla.

Muidugi eks me natuke mängime ka. Klaase ja aknaid ja uksi ei jõua mitte keegi päev läbi üle vaadata. Vahel me Lilleläpaga riisume liiva või ehitame onni või siis hoopis mängime, et sületäis puupulki on lehmakari. Meie kõige tähtsama puulehma nimi on Maasikas. Ilus nimi minu meelest!

Oh sina tont ja puud ja laevad! Nüüd ma kukkusin vatrama, aga tegelikult ma ju tahtsin rääkida, et meil on mänguasjamuuseumis üks igavesti vinge ja äge näitus, mille nimi on „MÄNGIME SAJAGA!". Seal on väljas vähemalt sada mänguasja, millega Eestis on saja aasta jooksul mängitud. Meil on ju Eesti riigi juubeliaasta, sellepärast on näitus ka selline pidulikum!

Ma tahtsingi teile näidata, kui ilusad asjad näitusel on. Minu kõige lemmikum asi sellel näitusel on KONSTRUKTOR. Lilleläpp rääkis mulle, et nii nagu praegu kõik mängivad Lego klotside ja robotitega, mängisid vanasti lapsed metallist konstruktoritega. Nad ehitasid laevu ja lennukeid, vankreid ja autosid. Jah, isegi autosid, sest need olid sada aastat tagasi juba olemas!

See konstruktor, mis on kõige ilusam minu meelest, kuulus ammu aega tagasi ühele väikesele Eesti poisile. Tema isa sai Hiinas tööd ja nii nad kolisid kogu perega sinna. Täpselt samamoodi nagu praegu kolitakse Helsingisse või Brüsselisse. Et poiss ikka naerataks ja mängimisest rõõmu tunneks, kinkisid tema ema ja isa talle igaks Hiinas peetud sünnipäevaks ühe konstruktori, mis telliti Saksamaalt. Ja nii neli sünnipäeva järjest. Kui nad tagasi Eestisse kolisid, siis sai ta jälle teistsuguseid kingitusi. Aga need kaugete merede taga saadud konstruktorid olid nii armsad ja kallid, et poiss hoidis neid terve elu alles. Ja kui ta sai 99 aastat vanaks, kinkis need mänguasjamuuseumile. Eks ole ju äge lugu?

Tulge mulle muuseumisse külla, siis ma räägin veel teisi lugusid ka!

Ah jaa, ma unustasin öelda, et mida me Lilleläpaga õhtuti muuseumis teeme. Teate – me mängime kabet. Tõsijutt.

Karukalli kõigile ja nautige suve!

Karu Nässu mänguasjamuuseumist

Mänguasjamuuseum on Tartus aadressil Lutsu 8 aastaringi avatud K-P kella 11-18. www.mm.ee

UNO ON NUMBER ÜKS!

Kas tead, et lisaks sellele, et Uno on meil üsnagi levinud mehenimi, on sel sõnal itaalia keeles tore tähendus: number üks!
UNO mängukaardid pole aga välja mõeldud mitte Itaalias ega Eestis, vaid hoopis Ameerikas. Ameeriklasest juuksuril Merle Robbinsil tekkis 1971. aastal idee järjekorras ootavate klientide meelt lahutada omatehtud kirevate mängukaartidega. Mäng muutus sedavõrd populaarseks, et Uno kaarte taheti mängida ka mujal, mitte ainult juuksuriäris, ning Robbins laskis õige pea trükkida 5000 kaardikomplekti.
Alates 1992. aastast kuuluvad Uno kaartide autoriõigused Mattelile – samale firmale, kes tegeleb nii Barbie kui ka Hot Wheelsi autodega.
Uno kaardikomplektidel võime näha nii autosid, Barbie´sid, Monster High tegelasi kui ka muud.

Aga missuguse kujunduse teeksid Uno kaartidele Sina, hea lugeja?
Saada oma kavandid toimetusele **enne 10. augustit 2018**!
Parimatele auhindadeks Uno kaardid Rimonnelt!

Maaletooja Rimonne Baltic • www.rimonne.ee

mattel GAMES

ÕIED, VARRED, JUURED...

Küll see südasuvi on üks ilus aeg! Kõik, kellel juured all, haljendavad, õitsevad ja sirutavad oma vilju päikese poole. Õunad, pirnid ja ploomid hakkavad valmis saama, maasikad ja vaarikad ütlevad punastades: „Söö meid!"

Aina enam hakkavad inimesed hindama puhtaid, kodumaal kasvanud õunu, marju, porgandeid ja kartuleid.

Banaane ja arbuusegi on mõnus mugida, kuid omamaised puu- ja juurviljad on ikka asja eest.

Meie lugejate seas on palju tublisid maalapsi, kellel on ehk oma peenargi olemas. Nendel on lihtne vastata meie seekordsele küsimusele: missugune on sinu meelest üks ilus eesti pere peenar?

Kasvavad seal peedid-porgandid, maasikad, kurgid või hoopis lilled?

Või oleks lahe teha hoopiski Tootsi peenar, kus kõik kasvab läbisegi?

Kirjutage ja joonistage meile oma unistuste peenrast või aiamaast! Kindlasti on ka linnalastel sellest oma nägemus.

Saatke oma joonistused ja kirjatükid toimetusele enne 10. augusti 2018!

Parimatele auhinnaks suvepusled **Insplaylt**!

NB! Heida vahel pilk mänguasjade maaletooja veebipoodi, mille aadress on: **www.insplay.ee**

insplay